
**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
« ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ »**

**«Βικιπαίδεια και Οικονομικά της Υγείας : Αξιολόγηση
ορολογίας και εννοιολογικού περιεχομένου»**

Παναγιώτα Στεργιάννη

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Οικονομικά και τη Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2017

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
« ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ »**

**«Βικιπαίδεια και Οικονομικά της Υγείας : Αξιολόγηση
ορολογίας και εννοιολογικού περιεχομένου»**

Παναγιώτα Στεργιάννη, Α.Μ.: ΟΔΥ/1449

Επιβλέπων : Αθανάσιος Βοζίκης, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Οικονομικά και τη Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2017

UNIVERSITY of PIRAEUS

**DEPARTMENT of
ECONOMICS**

M.Sc. in Health Management and Economics

**“Wikipedia and Health Economics : Evaluation of
terminology and conceptual content”**

Panagiota Stergianni

Master Thesis submitted to the Department of Economics
of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements
for the degree of M.Sc. in Health Management and Economics.

Piraeus, Greece, 2017

Στην οικογένειά μου

Ευχαριστίες

Νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα, Επίκουρο Καθηγητή κύριο Αθανάσιο Βοζίκη, για την τιμή που μου έκανε να συνεργαστεί μαζί μου στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας και για την στήριξη που μου παρείχε. Επιπλέον, θέλω να ευχαριστήσω τους φίλους και συμφοιτητές μου για την συμπόρευσή μας στη φοίτησή μας στο Μεταπτυχιακό. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που μου συμπαραστέκεται σε κάθε ακαδημαϊκό και επαγγελματικό βήμα της ζωής μου.

«Βικιπαίδεια και Οικονομικά της Υγείας : Αξιολόγηση ορολογίας και εννοιολογικού περιεχομένου»

Σημαντικοί όροι: οικονομικοί όροι, Wikipedia, οικονομικά της υγείας, λεξικό
οικονομικών όρων

Περίληψη

Η Wikipedia είναι μία ιστοσελίδα η οποία παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε επίπεδο ανάγνωσης αλλά και επεξεργασίας για όρους πολλών γνωστικών αντικειμένων. Τα τελευταία χρόνια αυξάνονται δυναμικά οι χρήστες και αυτοί που την επικαλούνται ως πηγή ακόμα και σε βιβλιογραφίες. Στην παρούσα εργασία μελετάται η αξιοπιστία αυτής της διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας, έτσι ώστε να επιτρέψει στην επιστημονική κοινότητα να την χρησιμοποιήσει πιο εκτεταμένα και τεκμηριωμένα στη διδασκαλία, την πληροφόρηση του κοινού, την συγγραφή εργασιών και οποιαδήποτε άλλη επιστημονική χρήση. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η επιστημονική σαφήνεια όρων των οικονομικών της υγείας συγκριτικά με την ερμηνεία αυτών σε επιστημονικά βιβλία οικονομικών της υγείας. Αναζητήθηκαν και μελετήθηκαν 101 όροι στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα στις αντίστοιχες εκδόσεις της Wikipedia και προσδιορίστηκε η συνάφεια τους με την εννοιολογική σημασία που δίνουν στους όρους τα επιστημονικά συγγράμματα που ασχολούνται με τα οικονομικά της υγείας. Παρατηρήθηκε ότι οι όροι οι οποίοι εμφανίζονται στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη έχουν μεγάλη συνάφεια σε μεγάλο ποσοστό σε σχέση με την βιβλιογραφία. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μεγάλο έλλειμμα καταχωρημένων όρων σχετικά με το αντικείμενο των οικονομικών της υγείας, ιδιαίτερα στην ελληνική γλώσσα. Επιπλέον, μελετήθηκε ενδεικτικά η τάση αναζήτησης των όρων στην μηχανή αναζήτησης της Google. Συμπερασματικά, η Wikipedia αποτελεί ένα πολύτιμο και διαρκώς αναπτυσσόμενο εργαλείο αναζήτησης και πληροφόρησης ακόμα και για εξειδικευμένους επιστημονικούς όρους. Γενικά, είναι ένα αξιόπιστο εργαλείο-εγχειρίδιο με αρκετές ελλείψεις σε όρους και κάποιες φορές με σύγχυση στην ερμηνεία λόγω του πολυσχιδούς χαρακτήρα αρκετών όρων.

“Wikipedia and Health Economics: Evaluation of terminology and conceptual content”

Keywords : financial terms, Wikipedia, health economics, dictionary of health economics

Abstract

Wikipedia is a website that provides free reading and processing access for terms of many cognitive subjects. In recent years, users and those who call it a source even in bibliographies have been dynamically growing. This paper explores the credibility of this online encyclopedia in order to allow the scientific community to use it more extensively and in evidence in teaching, public information, writing work and any other scientific use. More specifically, the scientific clarity of terms of health economics is considered in comparison to their interpretation in scientific health economics books. 101 terms were searched and studied in English and Greek in the Wikipedia. Their relevance was identified with the conceptual meaning that gives the terms the scientific writings dealing with health economics. It was observed that the terms that appear in the electronic library are highly relevant in relation to the literature. However, there is a large deficit of registered terms regarding the subject of health economics, especially in the Greek edition. Additionally, the tendency to search terms in Google's search engine has been studied. In conclusion, Wikipedia is a valuable and growing search and information tool for specialized scientific terms. Generally, it is a reliable tool-manual with several shortcomings in terms and sometimes confusing interpretation due to the multifaceted nature of several terms.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	xi
Abstract	xiii
Κατάλογος Πινάκων.....	xvii
Κατάλογος διαγραμμάτων.....	xix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1.Σκοπός Διπλωματικής Εργασίας.....	2
1.2. Μεθοδολογία.....	3
1.3. Κριτήρια εισαγωγής-αποκλεισμού.....	4
1.4 Τι είναι η Wikipedia.....	5
1.5. Η ιστορία της Wikipedia.....	6
1.6. Ανακεφαλαίωση.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ WIKIPEDIA	9
2.1. Εισαγωγή.....	10
2.2.Αρχές λειτουργίας της Wikipedia	11
2.3.Η Wikipedia με αριθμούς.....	12
2.4.Οι χρήστες και οι συγγραφείς της Wikipedia	13
2.5 Τα χαρακτηριστικά της Wikipedia.....	16
2.6 Η Wikipedia στην εκπαίδευση	20
2.7.Μελέτες για την αξιοποίηση και την αξιοπιστία της Wikipedia.....	22
2.8 Ανακεφαλαίωση.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΡΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗ WIKIPEDIA ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	27
3.1 Εισαγωγή.....	28
3.2 Οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα.....	30
3.3 Στατιστικά ευρήματα της έρευνας	34
3.4 Βιβλιογραφικές αναφορές των λημμάτων της έρευνας.....	43
3.5 Αποτελέσματα της μελέτης.....	45
3.6. Αναζήτηση όρων στην ελληνική Βικιπαιδεία.....	51
3.7 Μελέτη των google trends σχετικά με τα οικονομικά της υγείας, όρους οικονομικών της υγείας και τη Wikipedia	58
3.8 Ανακεφαλαίωση.....	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ	69
4.1 Εισαγωγή	70
4.2 Οι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση της Wikipedia.....	71
4.3. Αξιολόγηση ποιότητας περιεχομένου των λημμάτων.....	74
4.4. Συμπεράσματα-Συζήτηση	76
Βιβλιογραφία.....	81

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 3.1 Οι όροι των Οικονομικών της Υγείας που μελετήθηκαν.	32
Πίνακας 3.2 : Οι χρονολογίες κατά τις οποίες έγινε η καταχώρηση των όρων που αναζητήθηκαν στη Wikipedia.	35
Πίνακας 3.3 : Χρονολογίες κατά τις οποίες έγινε η τελευταία επεξεργασία των λημμάτων.	36
Πίνακας 3.4 : Απεικόνιση του αριθμού προβολών των σελίδων κατά το τελευταίο έτος.	37
Πίνακας 3.5 : Αριθμός επεξεργασιών ανά λήμμα.	40
Πίνακας 3.6 : Πίνακας με το βαθμό ταύτισης των όρων μεταξύ Wikipedia και λεξικών.	45
Πίνακας 3.7 : Πίνακας με το βαθμό συμφωνίας των όρων μεταξύ Wikipedia (ελληνική έκδοση) και λεξικών.	52
Πίνακας 3.8 : Οι όροι των οποίων αναζητήθηκε η τάση αναζήτησης στην μηχανή αναζήτησης της Google και ο απόλυτος αριθμός επισκέψεων των σελίδων των όρων στη Wikipedia τον τελευταίο χρόνο.	61

Κατάλογος διαγραμμάτων

Διάγραμμα 3.1 : Διαδικασία αναζήτησης λημμάτων (Wiki) και καταγραφής των δεδομένων γύρω από αυτό	31
Διάγραμμα 3.2 : Απεικονίζεται ο απόλυτος αριθμός των όρων που αναζητήθηκαν ως προς το αν είναι καταχωρημένοι στη Wikipedia ή όχι.	34
Διάγραμμα 3.3 : Ποσοστά των λημμάτων με βάση το βαθμό συμφωνίας των ορισμών μεταξύ Wikipedia και λεξικών	49
Διάγραμμα 3.4 : Η τάση αναζήτησης του όρου “Wikipedia” στον παγκόσμιο ιστό τα τελευταία πέντε χρόνια (7/2012 – 7/2017).	59
Διάγραμμα 3.5 : Η τάση αναζήτησης του όρου “Health Economics” στον παγκόσμιο ιστό τα τελευταία πέντε χρόνια (7/2012 – 7/2017).	59
Διάγραμμα 3.6 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου cost benefit analysis τον τελευταίο χρόνο.	62
Διάγραμμα 3.7: Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου DRGs τον τελευταίο χρόνο.	62
Διάγραμμα 3.8 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου discount rate τον τελευταίο χρόνο.	62
Διάγραμμα 3.9 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου epidemiology τον τελευταίο χρόνο.	63
Διάγραμμα 3.10 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου evidence based medicine τον τελευταίο χρόνο.	63
Διάγραμμα 3.11 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου medicare τον τελευταίο χρόνο.	63
Διάγραμμα 3.12 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου medicaid τον τελευταίο χρόνο.	64
Διάγραμμα 3.13 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου monte carlo simulate τον τελευταίο χρόνο.	64
Διάγραμμα 3.14 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου opportunity cost τον τελευταίο χρόνο.	64
Διάγραμμα 3.15 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου quality of life τον τελευταίο χρόνο.	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1.Σκοπός Διπλωματικής Εργασίας

Στην παρούσα εργασία αναφέρονται, αναλύονται και συγκρίνονται όροι οικονομικών της υγείας με απώτερο σκοπό να εξεταστεί η αξιοπιστία και η σαφήνεια της Wikipedia σε σχέση με τα αγγλοελληνικά και ελληνοαγγλικά επιστημονικά λεξικά των οικονομικών της υγείας. Η μεγάλη επισκεψιμότητα και αναγνωσιμότητα της Wikipedia σε συνδυασμό με τον υψηλό αριθμό αναφορών της σε πολλές μελέτες και εργασίες πολλών επιστημονικών πεδίων την τοποθετούν στις πιο δημοφιλείς πηγές πληροφόρησης. Η συγκεκριμένη μελέτη εξετάζει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των πληροφοριών που παρέχει η συγκεκριμένη διαδικτυακή βιβλιοθήκη σχετικά με όρους των οικονομικών της υγείας στα Αγγλικά και Ελληνικά. Τα οικονομικά της υγείας είναι ένας σύγχρονος επιστημονικός κλάδος με ραγδαία ανάπτυξη και προσελκύει διαρκώς το ενδιαφέρον απλών πολιτών αλλά και επιστημόνων για ενημέρωση επί του θέματος. Επιπροσθέτως, επειδή η χρησιμοποίηση της Wikipedia δεν περιορίζεται στην πληροφόρηση, αλλά πλέον, ιδιαίτερα στο εξωτερικό, έχει ρόλο και στην εκπαίδευση. Επίσης, πολλοί επιστήμονες του χώρου της υγείας επικαλούνται και χρησιμοποιούν την Wikipedia στις καθημερινές επαγγελματικές τους δραστηριότητες καθώς προσφέρει άμεση, εύκολη και δωρεάν πρόσβαση. Η ελευθερία παρέμβασης και επεξεργασίας του υλικού της εγκυκλοπαίδειας δημιουργεί αμφιβολίες για την επιστημονική επάρκεια και γνώση των διαχειριστών και συγγραφέων των λημμάτων. Για τους ανωτέρω λόγους γίνεται σύγκριση ομοιότητας των όρων με λεξικά που είναι αναγνωρισμένα από την επιστημονική κοινότητα η οποία ασχολείται με τα οικονομικά της υγείας.

1.2. Μεθοδολογία

Η παρούσα διατριβή είναι μια πρωτότυπη κριτική συγκριτική μελέτη όρων των οικονομικών της υγείας που βρίσκονται στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη Wikipedia και σε επιστημονικά λεξικά οικονομικών της υγείας. Τα βιβλία με τα οποία έγινε η σύγκριση των όρων είναι το *The Dictionary of Health Economics*, Anthony J.Culyer, Edward Elgar(2005) και *Health Outcomes Quick Reference Guide*, University of Twente (2008) για τους Αγγλικούς όρους και το *Οικονομικά της Υγείας Θεωρία, Προοπτική & Συστηματική Μελέτη*, Αθανάσιος Βοζίκης (2013) για τους Ελληνικούς. Αναζητήθηκαν 101 όροι οικονομικών της υγείας στα Αγγλικά και 101 όροι στα Ελληνικά, στην Wikipedia και σε όσους από αυτούς βρέθηκαν καταχωρήσεις στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, καταγράφηκαν οι χρονολογίες της πρώτης καταχώρησης και της τελευταίας επεξεργασίας, πόσοι συνολικά είδαν το λήμμα τον τελευταίο χρόνο, πόσοι επεξεργάστηκαν το λήμμα όσα χρόνια βρίσκεται στην Wikipedia και σε ποιο βαθμό ταυτίζεται με το λήμμα των λεξικών. Η κλίμακα ταύτισης έχει τρεις επιλογές, την απόλυτη ταύτιση, την μερική ταύτιση και καμία ταύτιση με την ερμηνεία των λημμάτων των λεξικών. Στην συνέχεια έγινε κριτική ερμηνεία των αποτελεσμάτων από τον συγγραφέα της εργασίας με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία καταγράφηκαν σε αρχείο Excel χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα Office 2016 της Microsoft. Επίσης έγινε σύγκριση των δημοφιλέστερων όρων σε σχέση με τη δημοφιλία τους στην αναζήτηση των google trends.

Για τα βιβλιογραφικά δεδομένα της εργασίας χρησιμοποιήθηκαν άλλες μελέτες που αφορούν την αξιοπιστία και την χρηστικότητα της Wikipedia, πληροφορίες από την σελίδα της Wikipedia και αναφορές από βιβλία για τα οικονομικά της υγείας.

1.3. Κριτήρια εισαγωγής-αποκλεισμού

Από την αναζήτηση στα λεξικά που χρησιμοποιήθηκαν ως σημεία αναφοράς της σύγκρισης επιλέχθηκαν 101 όροι από το Health Outcomes Quick Reference Guide, University of Twente (2008) και 101 όροι από το Οικονομικά της Υγείας Θεωρία, Προοπτική & Συστηματική Μελέτη, Αθανάσιος Βοζίκης (2013), με κριτήριο την συνοπτική περιγραφή των λημμάτων που επιτρέπει την εύκολη και άμεση σύγκριση με τους όρους της Wikipedia. Ορισμένοι όροι που χρησιμοποιήθηκαν στην μελέτη χρησιμοποιούνται και σε άλλους τομείς, αλλά κατά βάση έγινε προσπάθεια να μελετηθούν όροι οι οποίοι χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στον τομέα των οικονομικών της υγείας.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η έλλειψη αρκετών όρων από την βάση καταχωρήσεων της Wikipedia. Επιπροσθέτως, ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι η εύρεση του τομέα στον οποίο αναφέρεται ένας όρος ο οποίος χρησιμοποιείται και σε άλλο τομέα εκτός των οικονομικών της υγείας. Το έλλειμμα λημμάτων οικονομικών της υγείας στην Wikipedia είναι πιο έντονο στην έκδοση ελληνικής γλώσσας της ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας.

1.4 Τι είναι η Wikipedia

Η Wikipedia· πρόκειται για έναν ιστοχώρο στον οποίο περιλαμβάνονται επιμέρους ιστοσελίδες. Η μεγάλη του διαφορά, σε σχέση με τους κοινούς ιστοχώρους, είναι ότι επιτρέπει στο χρήστη να δημιουργήσει νέες ιστοσελίδες, να τις γεμίσει με περιεχόμενο και να τις συνδέσει μεταξύ τους, με ένα πολύ εύκολο τρόπο, χωρίς να χρειάζεται να έχει γνώσεις προγραμματισμού ιστοσελίδων. Ένας χρήστης του wiki έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει νέες ιστοσελίδες, να αλλάξει το περιεχόμενό τους, να προσθέσει κείμενο, εικόνες, βίντεο και ήχο. Γενικά υπάρχει μεγάλη ελευθερία να παρέμβει ο χρήστης και να επεξεργαστεί τα λήμματα και τους όρους. Σε ένα wiki, δεν υπάρχει τίποτα που δεν μπορεί να αλλάξει, εισάγει, διαγράψει, επεξεργαστεί ο ίδιος ο χρήστης. Έτσι γίνεται αντιληπτό ότι το wiki χαρακτηρίζεται από μία φιλοσοφία, που διαφέρει από την κλασική προσέγγιση του διαδικτύου, η οποία είναι το περιεχόμενο να δημιουργείται και να διαμοιράζεται από ένα άτομο ή έναν οργανισμό. Η δημιουργία της πληροφορίας από ένα χρήστη και ο διαμοιρασμός της σε πολλούς, έρχεται σε αντίθεση με τη λογική του Wiki, κατά την οποία η πληροφορία και το περιεχόμενο, δημιουργούνται από μία ομάδα χρηστών οι οποίοι συνεργάζονται και συντονίζονται μεταξύ τους, προκειμένου να παράγουν ένα τελικό προϊόν. Ο κάθε χρήστης μπορεί να αλλάξει το περιεχόμενο που έχει προσθέσει κάποιος άλλος και έτσι να συγγράψουν συνεργατικά ένα κείμενο, να συνεισφέρουν με πληροφορίες και να διαμορφώσουν τις σελίδες του wiki.

1.5. Η ιστορία της Wikipedia

Η αγγλική Βικιπαίδεια ξεκίνησε στις 15 Ιανουαρίου 2001 με ιδρυτή τον Τζίμι Γουέλς ως συμπλήρωμα στη γραμμένη από ειδικούς Nupedia, και σύντομα ξεπέρασε την Nupedia που αργότερα εγκαταλείφθηκε. Σήμερα λειτουργεί από το μη κερδοσκοπικό ίδρυμα Wikimedia (Wikimedia Foundation). Η Αγγλική Βικιπαίδεια περιλαμβάνει σχεδόν 4.500.000 λήμματα. Η Βικιπαίδεια έχει αυξηθεί σταθερά σε δημοτικότητα και διάφορα συγγενή προγράμματα έχουν γεννηθεί, όπως το Βικιλεξικό (Wiktionary), τα Βικιβιβλία (Wikibooks) και τα Βικινέα (Wikinews) που δουλεύουν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Πολύ περισσότερα λήμματα υπάρχουν σε γλώσσες πλην της αγγλικής. Κάθε μέρα χιλιάδες εθελοντές από όλο τον κόσμο επεξεργάζονται λήμματα κάνοντας αλλαγές ή προσθέτοντας καινούργια. Η Ελληνική Βικιπαίδεια ξεκίνησε στις 1 Δεκεμβρίου 2002 και αυτή την στιγμή έχει 129.006 λήμματα τα οποία βρίσκονται σε διάφορες φάσεις επεξεργασίας. Ο ρυθμός ανάπτυξης αυτή την στιγμή είναι 900-1100 λήμματα τον μήνα ή διαφορετικά 8% περισσότερα λήμματα κάθε μήνα ή 20 νέα λήμματα κάθε ημέρα. Αυτόνομα λήμματα της Βικιπαίδειας έχουν χρησιμοποιηθεί σε διάφορους ελληνικούς ιστότοπους, και έχει γίνει αναφορά στην Βικιπαίδεια σε διάφορα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα.

1.6. Ανακεφαλαίωση

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύονται ο σκοπός και η μεθοδολογία της παρούσας διατριβής και επιχειρείται μια σύντομη περιγραφή της διαδικασίας που ακολουθήθηκε και της χρησιμότητας των αποτελεσμάτων που προέκυψαν. Η Wikipedia είναι ένας δυναμικά αναπτυσσόμενος ιστότοπος με εκατομμύρια χρήστες και συγγραφείς, η οποία λόγω της πληθώρας λημμάτων που προσφέρει, της άμεσης πρόσβασης λόγω της διευρυμένης πρόσβασης στο διαδίκτυο, της δωρεάν χρήσης της και τη δυνατότητα επεξεργασίας των λημμάτων που προσφέρει στους χρήστες.

Επίσης, τα οικονομικά της υγείας λόγω του ρευστού οικονομικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα και σε παγκόσμιο επίπεδο προσελκύει διαρκώς το ενδιαφέρον των πολιτών, των τεχνοκρατών, των επιστημόνων, των επαγγελματιών, ιδιαίτερα της υγείας, και των πολιτικών. Επιπροσθέτως, ο τομέας της υγείας απορροφά πολλούς πόρους σε δημόσιο και ιδιωτικό πεδίο και μεταβάλλεται διαρκώς. Με βάση τα προαναφερθέντα γίνεται αντιληπτό ότι γίνεται αναγκαία η εξοικείωση με όρους των οικονομικών της υγείας και ερμηνεία του χώρου έτσι ώστε να είναι προσιτή η ανάγνωση και η κατανόηση του αντικειμένου. Η Wikipedia αποτελεί τον πιο άμεσο τρόπο εύρεσης πληροφοριών και για αυτό εξετάζεται η επιστημονική επάρκεια και αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ WIKIPEDIA

2.1. Εισαγωγή

Η Wikipedia τα τελευταία χρόνια έχει κυριαρχήσει ως διαδικτυακό μέσο πληροφόρησης και ενημέρωσης. Η κυριαρχία του Wikipedia ήταν παράλληλη με την εξάπλωση του διαδικτύου ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Το φιλικό περιβάλλον, η εύκολη και δωρεάν προσβασιμότητα, η πληθώρα λημμάτων από όλους τους τομείς και πολλοί άλλοι λόγοι διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην υψηλή επισκεψιμότητα της διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο είναι η διαδραστικότητα που προσφέρει η Wikipedia στους χρήστες. Προσφέρεται η δυνατότητα συγγραφής και ελέγχου της αξιοπιστίας και εγκυρότητας των πληροφοριών που παρέχονται.

Στο παρόν κεφάλαιο αναφέρονται και αναλύονται τα χαρακτηριστικά της Wikipedia τα οποία την καθιστούν την πιο δημοφιλή πηγή πληροφόρησης. Εκτός των άλλων αναφέρονται στοιχεία μελετών που αναδεικνύουν τον σημαντικό εκπαιδευτικό και ακαδημαϊκό ρόλο της εγκυκλοπαίδειας. Όταν πρόκειται για ακαδημαϊκή χρήση μιας πηγής τα κριτήρια πρέπει να είναι πιο αυστηρά και αυτό εξετάζεται στο κεφάλαιο που αναλύεται. Η αξιοπιστία της Wikipedia και η επάρκειά της σε λήμματα που αφορούν πιο σύνθετα και εξειδικευμένα θέματα είναι αμφισβητήσιμη καθώς δεν υπάρχουν επαρκείς μελέτες που να το πιστοποιούν. Ιδιαίτερα για τον τομέα των οικονομικών της υγείας ο οποίος αναπτύσσεται διαρκώς και έχει βαρύνουσα σημασία για την λειτουργία των σύγχρονων κοινωνιών και οικονομιών. Οι όροι των οικονομικών της υγείας είναι δυσεύρετοι στην ελληνική βιβλιογραφία, σε αντίθεση με την αγγλική όπου υπάρχουν πιο πολλές βιβλιογραφικές αναφορές. Αυτό καθιστά την αναζήτηση των όρων πιο σύνθετη και δύσκολη, οπότε γίνεται αντιληπτή η σημασία μιας εύκολης και αξιόπιστης πηγής όπως η Wikipedia.

2.2.Αρχές λειτουργίας της Wikipedia

Η Βικιπαίδεια διαχειρίζεται από την ίδια την κοινότητα από την οποία αποτελείται, και η οποία σχηματίστηκε για να φέρει σε πέρας τον σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε η υποδομή από τον Τζίμυ Γουέλς και το Ίδρυμα Wikimedia. Οι βάσεις του εγχειρήματος κληρονομήθηκαν από το μητρικό εγχείρημα και αποτελούν την πολιτική με την οποία δουλεύουμε. Η πολιτική αυτή στο σύνολό της φαίνεται πετυχημένη. Μεταβολή της πολιτικής, των πρακτικών, νέες αποφάσεις αλλά και η πρακτική εφαρμογή αυτών βασίζεται στην συναίνεση των χρηστών. Για την πρακτική και καθημερινή εφαρμογή των αποφάσεων και των κανόνων που έχει θεσπίσει η κοινότητα, ορισμένοι από τους χρήστες αποκτούν επιπλέον δικαιώματα όπως η διαγραφή σελίδων, η προστασία σελίδων και ο αποκλεισμός χρηστών, δικαιώματα που θα ήταν επικίνδυνο να έχουν χρήστες που δεν έχουν αποδείξει ότι θα τα χρησιμοποιούσαν με τρόπο θεμιτό. Για ορισμένα τεχνικά ή νομικά θέματα λαμβάνονται και κάποιες αποφάσεις από το Ίδρυμα Wikimedia

Οι βασικές αρχές της Βικιπαίδειας είναι η ουδετερότητα, καθώς όλα τα λήμματα πρέπει να γράφονται από μια ουδέτερη οπτική γωνία (NPOV-Neutral point of view) και να μην υπάρχει πρωτότυπη έρευνα, καθώς η Βικιπαίδεια δεν είναι δικτυακός τόπος με σκοπό την παρουσίαση πρωτότυπων ερευνών. Τέλος, η επαληθευσσιμότητα διότι τα λήμματα πρέπει να περιέχουν μόνο υλικό που έχει δημοσιευθεί από αξιόπιστες πηγές. Ένα λήμμα είναι τόσο αξιόπιστο όσο περισσότεροι είναι οι χρήστες που το έχουν διαβάσει και έχουν ελέγξει τις πληροφορίες που δίνονται. Όλα τα λήμματα είναι ανοιχτά και ο καθένας μπορεί να διορθώσει όποιο λάθος βλέπει. Με τον ίδιο τρόπο μπορεί κάποιος να εισαγάγει ένα λάθος σε ένα υπάρχον λήμμα, αλλά η φιλοσοφία του wiki λέει ότι ο επόμενος που θα το διαβάσει μπορεί να το διορθώσει. Συνεπώς η αξιοπιστία του λήμματος βασίζεται στο πόσοι είναι αυτοί που το διαβάζουν. Όσο αυξάνεται η αναγνωσιμότητα της Βικιπαίδειας, τόσο αυξάνεται και η αξιοπιστία των λημμάτων, αφού κάθε αναγνώστης μπορεί να είναι ταυτόχρονα και χωρίς καμία διαδικασία, συντάκτης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των κακόβουλων ή λαθεμένων επεξεργασιών ως προς τις αξιολογες συνεισφορές είναι πολύ μικρότερος του 1%.

2.3.Η Wikipedia με αριθμούς

Η Wikipedia είναι η μεγαλύτερη ανοιχτή online εγκυκλοπαίδεια. Η κοινότητα της Wikipedia είναι όλοι οι χρήστες του διαδικτύου. Όποιος θέλει μπορεί να γράψει κείμενο εθελοντικά και να συνεισφέρει, να διορθώσει ένα άρθρο, να προσθέσει πληροφορίες ή να δημιουργήσει εξ αρχής ένα λήμμα που δεν υπάρχει στην εγκυκλοπαίδεια. Ίσως το περισσότερο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό της wikipedia είναι το γεγονός ότι πρόκειται για ένα αμιγώς συνεργατικό έργο διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας με ελάχιστες απαιτήσεις κόστους βασιζόμενο στην κοινότητα εθελοντών που δημιουργούν, διατηρούν και διορθώνουν πληροφορίες μόνοι τους. Δημιουργήθηκε το 2001 από τον Jimmy Wales και εξ' αιτίας του αριθμού των συγγραφέων κατάφερε να ξεπεράσει τα 3.400.000 άρθρα σε όλες τις γλώσσες, τα 1.000.000 άρθρα στα Αγγλικά. Επίσης, κατέχει 90 servers σε 3 τοποθεσίες και δέχεται 1.4 δισεκατομμύρια προβολές σελίδων το μήνα! Η Wikipedia είναι μεταφρασμένη σε 229 συνολικά γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων κάποιων που δύσκολα θα φανταζόταν κανείς, όπως τα Λατινικά και ορισμένες διάλεκτοι των Αμερικανών ιθαγενών (Cherokee, Navajo).

Ο Jimmy Wales την περιέγραψε ως «προσπάθεια να δημιουργηθεί και να διανεμηθεί μια ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια της υψηλότερης πιθανής ποιότητας σε κάθε μεμονωμένο πρόσωπο στον πλανήτη, στη γλώσσα του». Η έκδοση της Wikipedia στην ελληνική γλώσσα, ονομάζεται Βικιπαίδεια και ξεκίνησε στα τέλη του 2002. Κάποια δραστηριότητα παρατηρήθηκε τον επόμενο χρόνο, με την εγγραφή των πρώτων χρηστών και τη δημιουργία μερικών άρθρων. Όπως προαναφέρθηκε, σήμερα η ελληνική Βικιπαίδεια αριθμεί σχεδόν 63.000 άρθρα, περίπου 85.000 εγγεγραμμένους χρήστες, ενώ ο αριθμός των μόνιμα ενεργών χρηστών είναι γύρω στους 40.

2.4.Οι χρήστες και οι συγγραφείς της Wikipedia

Ενώ το διαδίκτυο θα διαδραμάτιζε έναν θεμελιώδη ρόλο και μια τεράστια δύναμη μέσω του αποκεντρωμένου χαρακτήρα του, η Wikipedia δεν είναι αποκεντρωμένη. Δεν είναι μια συλλογή άρθρων, όπου το καθένα γράφεται από έναν μόνο συντάκτη και παρατίθεται στο διαδίκτυο. Πολλοί διαφορετικοί συντάκτες μπορούν να συνεργαστούν σε ένα μόνο άρθρο, το οποίο αποθηκεύεται σε μια κεντρική βάση δεδομένων η οποία επιτρέπει τη μορφοποίηση, και την αναθεώρηση του από τον καθένα.

Η κοινότητα της Wikipedia είναι πολυδιάστατη και περιλαμβάνει στους κόλπους της τον καθένα, από επαγγελματίες και ακαδημαϊκούς μέχρι ανήσυχους πολίτες με αποκλειστικά εγκυκλοπαιδικό ενδιαφέρον. Οι χρήστες όλων των τύπων μπορούν να συμβάλλουν στη Wikipedia καθώς δεν υπάρχει απαγορευτικός κανόνας. Η κοινότητα της Wikipedia είναι ανοιχτή για κάθε εθελοντή ο οποίος είναι πρόθυμος να δεχτεί τον κώδικα συμπεριφοράς της εγκυκλοπαίδειας. Παρά τα δυνητικά διαφορετικά υπόβαθρά τους (κοινωνικό, πολιτιστικό, θρησκευτικό, εκπαιδευτικό, κλπ.), τα άτομα θεωρούνται ίσα απέναντι στα θεμελιώδη δικαιώματά τους να επεξεργάζονται το wiki.

Ακόμη και στη Wikipedia, που θεωρείται απόλυτα ανοιχτό και ελεύθερο σύστημα, απαιτείται κάποια μορφή κεντρικής ηγεσίας ή επιτήρησης, η οποία επιτελείται μέσω της ανάδειξης ρόλων και ιεραρχίας κατά μία έννοια. Ουσιαστικά, έτσι επιτυγχάνεται ο εσωτερικός έλεγχος και η αυτοαξιολόγηση από τα μέλη της κοινότητας, επιτυγχάνοντας έτσι την αξιοπιστία της εγκυκλοπαίδειας. Στην κοινότητα της Wikipedia υπάρχουν συγκεκριμένοι ρόλοι και τάξεις και κατά αυτό τον τρόπο κατηγοριοποιούνται σε ομάδες εργασίας.

Υπάρχουν οι απλοί χρήστες που δεν έχουν δημιουργήσει λογαριασμό και δεν είναι εγγεγραμμένοι χρήστες. Εντούτοις, μπορούν να επιμελούνται άρθρα και να βοηθούν με αυτόν τον τρόπο στη συντήρηση της Wikipedia.

Οι εγγεγραμμένοι χρήστες οι οποίοι μπορούν να επεξεργαστούν άρθρα, μπορούν επίσης να φορτώσουν αρχεία, να δημιουργήσουν νέα λήμματα, και μόλις κερδίσουν κάποια αξιοπιστία, μπορούν να κινήσουν τις σελίδες και να επιμεληθούν ημιπροστατευμένες σελίδες. Η πλειοψηφία αυτών που συνεισφέρουν στη Wikipedia, εμπίπτει σε αυτήν την κατηγορία.

Οι διαχειριστές είναι μια άλλη ομάδα. Η αγγλική Wikipedia έχει 1407 διαχειριστές (ως admins ή sysops). Η ελληνική έχει 22. Η κύρια σελίδα για τους διαχειριστές

απαριθμεί τις δικαιοδοσίες και τις ευθύνες τους. Οι διαχειριστές γνωρίζουν περισσότερα για την εγκυκλοπαίδεια από το μέσο χρήστη. Είναι συνήθως αυτοί στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί κανείς για γραφειοκρατικά ζητήματα και για την εφαρμογή κανόνων και κανονισμών. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, εκλέγονται.

Οι γραφειοκράτες, η τέταρτη ομάδα εργασίας, έχουν όλα τα δικαιώματα που έχουν οι διαχειριστές. Ωστόσο, έχουν κάποιες επιπλέον δικαιοδοσίες. Οι χρήστες που κατέχουν το ρόλο γραφειοκράτη μπορούν να μετατρέψουν άλλους χρήστες σε διαχειριστές, να αλλάξουν τα ονόματα χρήστη, και να ενεργοποιήσουν bot. Οι γραφειοκράτες δημιουργούνται από ένα αποκαλούμενο αίτημα διαδικασίας για Bureaucratship (R), το οποίο είναι παρόμοιο με το αίτημα για τη διαδικασία Adminship. Οι γραφειοκράτες δημιουργούνται από άλλους γραφειοκράτες (ή από τους διαχειριστές στα προγράμματα που δεν έχουν ακόμα αρκετούς). Η Wikipedia έχει πολύ λιγότερους γραφειοκράτες από admins (και τα αιτήματα σε R είναι σπάνια). Λιγότεροι από 30 συντάκτες στην αγγλική είναι γραφειοκράτες. Στην Ελληνική Βικιπαίδεια υπάρχουν 4 γραφειοκράτες.

Τα POST (Power-on Self-test) είναι αυτοματοποιημένα προγράμματα που επιτελούν μερικές μαζικές διαδικασίες ρουτίνας. Τα «μπότας» στη Wikipedia είναι προγράμματα που κάνουν αλλαγές σε λήμματα εντελώς αυτόματα ή ελεγχόμενα από κάποιο χρήστη.

Η εποπτεία για την Wikipedia (επίσης γνωστή ως καταστολή) είναι μια μορφή ενισχυμένης δικαιοδοσίας διαγραφής, η οποία αποκλείει τις πληροφορίες από οποιαδήποτε μορφή της συνήθους πρόσβασης, ακόμη και από τους διαχειριστές. Χρησιμοποιείται εντός αυστηρών ορίων για την αφαίρεση δυσφημιστικού υλικού και μερικές φορές για να αφαιρεθούν σοβαρές παραβιάσεις πνευματικών δικαιωμάτων. Στην Αγγλική Wikipedia, η "εποπτεία", έχει ανατεθεί σε περιορισμένο αριθμό χρηστών, οι οποίοι μπορεί να καταστείλουν το υλικό, εάν η διαγραφή πληροί τις αυστηρές απαιτήσεις. Η άδεια αυτή χορηγείται από την "Επιτροπή Διαιτησίας" μετά από διαβούλευση με την κοινότητα.

Οι επιτηρητές αποτελούν μια άλλη ομάδα της ιεραρχίας και έχουν πολλαπλές αρμοδιότητες. Μπορούν να ενεργήσουν ως διοικητές ή γραφειοκράτες σε οποιοδήποτε wiki του ιδρύματος Wikimedia. Συνήθως δεν λειτουργούν στην αγγλική Wikipedia. Ο ρόλος τους έγκειται στο να βοηθήσουν τα μικρότερα wikis του ιδρύματος Wikimedia που μπορεί να μην έχουν ακόμα τους διαχειριστές τους.

Οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη (developers) έχουν τον υψηλότερο βαθμό τεχνικής πρόσβασης και δεν επιτελούν διοικητικές εργασίες. Είναι μια ομάδα έμπιστων χρηστών που συμμετέχουν στην τεχνική διοίκηση.

Οι εμπειρογνώμονες συμβάλλουν ουσιαστικά στο περιεχόμενο ενός άρθρου. Η εκτεταμένη γνώση τους για ένα θέμα ενισχύει την αξιοπιστία του άρθρου. Λύνουν τις διαμάχες για ζητήματα που εμπíπτουν στον τομέα ειδικότητάς τους. Ασχολούνται για να ελέγξουν και να βελτιώσουν ένα άρθρο καθώς και να μιλήσουν για αυτό με άλλους συντάκτες.

Οι συντάκτες τεχνικής ασχολούνται με τη διόρθωση λαθών της εγκυκλοπαίδειας όπως είναι: η ορθογραφία, η γραμματική, η μορφή των υπερσυνδέσμων, οι συνδέσεις με άλλες γλωσσικές εκδόσεις της Wikipedia κ.ο.κ.

Οι μαχητές βανδαλισμού, μια άλλη ομάδα που εργάζεται για τη Wikipedia, βρίσκουν άρθρα που εμπεριέχουν βανδαλισμούς, τα διορθώνουν και επιβάλλουν κυρώσεις στον παραβάτη.

Οι ανεπίσημοι ρόλοι που αναλύθηκαν παραπάνω, υποστηρίζουν την συμμετοχή των χρηστών, οι οποίοι, συμμετέχοντας στη διαδικασία μαθαίνουν να συμβάλλουν με την παρατήρηση, και τη μίμηση. Αυτοί οι ρόλοι και οι ομάδες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εύρυθμη λειτουργία ενός σύνθετου και μεγάλου συστήματος όπως είναι η Wikipedia. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι αποτελούν δικλίδες ασφαλείας για το σύστημα και την αξιοπιστία του. Επίσης, η μαζικότητα και η διεύρυνση στους συμμετέχοντες γίνεται σε κάποια επίπεδα της ιεραρχίας και όχι σε όλα, όπως αυτό των εποπτών για παράδειγμα.

2.5 Τα χαρακτηριστικά της Wikipedia

Το wiki έχει ένα σύνολο χαρακτηριστικών όσον αφορά τη λειτουργία του. Αρχικά, το πιο σημαντικό, που έχει ήδη αναφερθεί, είναι πως κάθε χρήστης μπορεί να αλλάξει τα πάντα σε μία σελίδα, από το περιεχόμενο της έως ακόμα και το μενού πλοήγησης και τον τίτλο της σελίδας.

Το περιεχόμενο του δεν ανήκει σε κανέναν (ego-less), γιατί ουσιαστικά όλοι οι χρήστες είναι υπεύθυνοι για αυτό, επομένως δεν μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι του ανήκει οποιοδήποτε υλικό.

Επιπλέον, κάθε χρήστης θα πρέπει να είναι έτοιμος να δεχθεί το γεγονός ότι κάποιος άλλος μπορεί να αλλάξει τις δικές του προσθήκες και να έχει πάντα αυτό το σκεπτικό, καθώς ενεργεί μέσα στο wiki. Επίσης, είναι ανεξάρτητο χρόνου (time-less) δεν τελειώνει ποτέ (never finished), γιατί το wiki συνεχώς εξελίσσεται και μεταβάλλεται σε βάθος χρόνου. Επομένως, το περιεχόμενο τους δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί ολοκληρωμένο, καθώς ο χρήστης μπορεί να το αλλάζει πάντα (Wide Open Spaces: Wikis, Ready or Not Brian Lamb, 2011).

Σημαντικό είναι και το στοιχείο της συζήτησης που κυριαρχεί πάρα πολύ σε ένα wiki, γιατί κάθε συνεισφορά θα πρέπει να μπορεί να συζητηθεί, έτσι, κάθε σελίδα μπορεί να αποτελεί και ένα χώρο συζήτησης. Κάθε σελίδα στο wiki, φιλοξενεί ένα χώρο συζήτησης (discussion) για τα μέλη του, το οποίο είναι στην ουσία ένα forum, μέσα από το οποίο μπορούν να επικοινωνούν τα μέλη μεταξύ τους.

Ο χρήστης μπορεί να διατηρήσει την ανωνυμία του και μπορεί να αλλάξει το περιεχόμενο, αλλά καμία από αυτές τις αλλαγές δεν του ανήκει γι' αυτό και δεν τίθεται θέμα πνευματικών δικαιωμάτων (Wide Open Spaces: Wikis, Ready or Not Brian Lamb, 2011). Για το λόγο αυτό δεν υπάρχει κανένας απολύτως έλεγχος πάνω στο περιεχόμενο. Αφήνεται στην κρίση της κοινότητας να επιλέξει αν αυτά που έχει γράψει κάποιος είναι ορθά, όπως επίσης και να παρακολουθεί τις διάφορες εκδόσεις και να ξεφορτώνεται τις λανθασμένες καταχωρίσεις και τους βανδαλισμούς.

Επίσης, παρόλο που το wiki, προσφέρει τη δυνατότητα να εγγραφούν οι χρήστες με ειδικά ονόματα (usernames), ωστόσο, δεν είναι αυτό απαραίτητο και οποιοσδήποτε χρήστης μπορεί να ενεργήσει μέσα σε αυτό. Για το λόγο αυτό, αφήνεται στην κρίση του δημιουργού του wiki, αν θέλει να το έχει ελεύθερο και να το επεξεργάζεται ο καθένας, ή αν θα περιορίσει την πρόσβαση σε μία συγκεκριμένη ομάδα χρηστών.

Επιπρόσθετα, το wiki δεν έχει περιορισμό στον αριθμό των χρηστών που μπορούν να επεξεργάζονται μία σελίδα (Mare, 2006). Αυτό όμως απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, γιατί αν επεξεργάζονται ταυτόχρονα πολλοί χρήστες μία σελίδα, το wiki θα αποθηκεύσει όλες τις αλλαγές των χρηστών σε διαφορετικές δοκιμαστικές εκδοχές στο ιστορικό της σελίδας. Κάθε λήμμα έχει μια βασική δομή:

1. Η εισαγωγή, η οποία είναι μια σύντομη, περιληπτική περιγραφή του αντικειμένου του λήμματος, η οποία δίνει στον αναγνώστη μια βασική ιδέα για το τι είναι το αντικείμενο του λήμματος.
2. Το κυρίως λήμμα. Είναι πιθανώς χωρισμένο σε ενότητες κατά περίπτωση και κατά τις ανάγκες του λήμματος.
3. Πιθανές υποσημειώσεις και παραπομπές.
4. Ο κατάλογος των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για την συγγραφή του λήμματος.
5. Χρήσιμοι σύνδεσμοι προς εξωτερικές ιστοσελίδες.

Όλες οι ενέργειες, δηλαδή, των χρηστών είναι διαφανείς στην κοινότητα του wiki και ανά πάσα στιγμή γνωρίζουν ποιος χρήστης έκανε τι. Οι αλλαγές αυτές φαίνονται και ξεχωρίζουν από το παλιό περιεχόμενο, καθώς αποτυπώνονται με διαφορετικό χρώμα μέσα στην σελίδα.

Η ιστορία κάθε ελάχιστης αλλαγής ή ενημέρωσης κάθε σελίδας ενός wiki είναι διαθέσιμη σε οποιονδήποτε, πράγμα που σημαίνει ότι μια σελίδα μπορεί να ταξιδέψει πίσω στο χρόνο κάθε στιγμή. Παρόλα αυτά όμως, τα wikis δεν οργανώνονται χρονολογικά αλλά με βάση τους συνδέσμους και τις θεματικές κατηγορίες (Engstrom & Jewett, 2005; Gowin-Jones, 2003). Το wiki διαθέτει ένα σύστημα καταγραφής όλων των αλλαγών που γίνονται σε αυτό, ένα ιστορικό αλλαγών και μπορεί κάποιος να διατρέξει οποιαδήποτε στιγμή σε αυτό και να επαναφέρει το wiki σε μία προηγούμενη μορφή, σε περίπτωση που παρουσιασθεί κάποιο σφάλμα, όπως για παράδειγμα να χαθούν κάποια δεδομένα.

Επιπλέον, κάθε χρήστης του wiki δίνει έναν προσωπικό λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω του οποίου μπορεί να ενημερώνεται για οποιαδήποτε αλλαγή μέσα στο wiki, αλλά μπορεί να επιλέξει και ποια θέματα θα παρακολουθεί, έτσι ώστε να λαμβάνει μηνύματα για συγκεκριμένες αλλαγές.

Σε κάθε wiki υπάρχουν κάποιοι άγραφοι κανόνες συμπεριφοράς των χρηστών οι οποίοι προκύπτουν από το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε και συγκροτούνται από τους ίδιους τους χρήστες. Άνθρωποι με περιορισμένες τεχνολογικές γνώσεις μπορούν

φυσικά να συμμετέχουν σε ένα wiki, καθώς, όπως αναφέρθηκε, δεν απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις, ενώ παρέχεται και η δυνατότητα συμμετοχής και συνεργασίας ανθρώπων από διαφορετικά σημεία του πλανήτη, στο ίδιο έργο. Το wiki γενικά εστιάζει στο περιεχόμενο και όχι τόσο στην εμφάνιση. Επομένως τα περισσότερα από αυτά μοιάζουν με απλές ιστοσελίδες, χωρίς εντυπωσιακά γραφικά, κάτι το οποίο τα καθιστά λιγότερο ελκυστικά.

Επιπλέον, σε κάθε σελίδα υπάρχει και η επιλογή για αναζήτηση μέσα στο wiki, δίνοντας λέξεις κλειδιά, ανάλογα με το αντικείμενο της αναζήτησης. Τέλος, χαρακτηριστικό του wiki είναι οι διαφορετικοί τύποι με τους οποίους συνδέεται (Lines) με άλλες ιστοσελίδες. Μία σελίδα στο wiki μπορεί να έχει συνδέσμους προς άλλες σελίδες στο wiki, συνδέσμους προς ιστοσελίδες εξωτερικές στο wiki, και συνδέσμους που στοχεύουν σε σημεία της ίδιας της σελίδας για απευθείας μετάβαση σε αυτά.

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι απλής μορφής, όπως αυτή που χρησιμοποιείται για σύνταξη κειμένων, ενώ αντίθετα, οι ιστοσελίδες χρησιμοποιούν ειδικές γλώσσες προγραμματισμού, όπως για παράδειγμα Standard HTML, Javascripts, PHP και άλλες. Όπως αναφέρθηκε, το wiki δίνει τη δυνατότητα να αποθηκευτούν οι αλλαγές που γίνονται σε αυτό και να ανακτηθούν. Αντίθετα, μία κοινή σελίδα δεν παρέχει αυτή τη δυνατότητα, καθώς οι αλλαγές δεν αποθηκεύονται κάπου, αλλά αποθηκεύεται μόνο η τελική μορφή που θα αποφασίσει ο διαχειριστής της. Η δημιουργία των σελίδων γίνεται πολύ πιο εύκολα στο wiki, ενώ στις κοινές δεν υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας νέων, εκτός από το διαχειριστή της σελίδας. Συνέπεια αυτού, είναι και το μικρό ποσοστό ασφάλειας που έχει ένα wiki, καθώς δεν υπάρχει ουσιαστικός έλεγχος στο περιεχόμενο. Από την άλλη, οι κοινές σελίδες έχουν πολύ πιο αυστηρό βαθμό πρόσβασης και επεξεργασίας, και κατ' επέκταση ασφάλειας.

Η Wikipedia είναι μια συνεχής εργασία στην οποία ο καθένας μπορεί να συμβάλλει. Γι' αυτόν το λόγο, διαφέρει από μια έντυπη πηγή αναφοράς σε σημαντικά σημεία. Η Sullivan επισημαίνει ότι το διαδίκτυο είναι ιδιαίτερα ρευστό και μεταβλητό, και ως εκ τούτου αρκετά αντίθετο από τα σταθερά και ιεραρχικά πρότυπα των παραδοσιακών μέσων, όπως για παράδειγμα ο τύπος. Επίσης, σημειώνει χαρακτηριστικά ο Σταμπουλής: «σε αντίθεση με μια έντυπη πηγή αναφοράς, η Wikipedia ενημερώνεται συνεχώς, με τη δημιουργία ή την ενημέρωση των λημμάτων σχετικά με τα γεγονότα της επικαιρότητας μέσα σε λίγες ώρες, λεπτά ή και δευτερόλεπτα, και όχι σε μήνες ή χρόνια όπως στις έντυπες εγκυκλοπαίδειες» (Σταμπουλής). 47. Στον κόσμο της εκτύπωσης,

πριν από τη δημοσίευση, η παραγωγή πληροφοριών υποβαλλόταν σε επανεξέταση και έλεγχο από τους εκδότες και από τους αρμόδιους φορείς (Yaari, Baruchson-Arbib & Bar-Pan, 2011). Οι καταχωρήσεις στις παραδοσιακές εγκυκλοπαίδειες γίνονταν από ανθρώπους με γνώσεις στο εν λόγω θέμα. Επίσης, οι εγγραφές ελέγχονταν για την ακρίβειά τους από έμπειρους συντάκτες πριν από τη δημοσίευσή τους

Αυτή η διαφοροποίηση εγείρει την κριτική των μελετητών, οι οποίοι εστιάζουν την προσοχή σε ζητήματα αξιοπιστίας της εγκυκλοπαίδειας. Μάλιστα, η ανάγκη για την επικύρωση μιας πηγής της Wikipedia μπορεί να θεωρηθεί ως μέρος ενός γενικότερου προβλήματος σχετικά με τις γνώσεις που οι άνθρωποι λαμβάνουν από το διαδίκτυο (Featherstone & TEN, 2007). Η Wikipedia δεν περιέχει μηχανισμούς ελέγχου της ποιότητας με την παραδοσιακή έννοια: συνήθως, η φήμη του συγγραφέα και η πηγή των πληροφοριών είναι σημαντικά κριτήριά για την αξιολόγησή της πληροφορίας.

Ο Jankowski επίσης, τονίζει ότι τα επιστημολογικά χαρακτηριστικά της Wikipedia ως μια ανοιχτή και συνεργατική κοινότητα είναι 1) ο αυτοπροσδιορισμός και η αναγνώριση στο πλαίσιο της κοινότητας, 2) η συνεργασία, τόσο σε επίπεδο δημιουργίας όσο και σε επίπεδο οργάνωσης και καλής διάθεσης, 3) η συν-δημιουργία, 4) η πίστη στην κοινότητα και 5) ο κονστρουκτιβισμός. Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά, η γνώση οικοδομείται από το κάθε άτομο χωριστά αλλά και σε συνεργασία με τους άλλους.

2.6 Η Wikipedia στην εκπαίδευση

Τα wiki δεν είναι απλά ένα «εργαλείο» για να πετύχεις ένα στόχο. Είναι μια διαδραστική πλατφόρμα στην οποία μπορείς να χτίσεις ποικιλία δραστηριοτήτων. Πρέπει να σχεδιαστεί η συμμετοχή και το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα αναπτυχθεί η δραστηριότητα. Γι' αυτό πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τους τρόπους οργάνωσης της συνεργασίας, τους τρόπους πρόκλησης της δέσμευσης με το έργο και τους τρόπους αξιολόγησης της συμμετοχής και των προϊόντων. Υπάρχουν ενδείξεις ότι η χρήση του wiki μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση των επιδόσεων στα αντίστοιχα μαθήματα, στη βελτίωση των δεξιοτήτων συγγραφής κειμένων και στη βελτίωση των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης.

Τα wikis, σύμφωνα με τον Baltzersen (2010), θεωρούνται τα πιο σημαντικά Web 2.0 εργαλεία. Μπορούν να υποστηρίξουν πάρα πολλούς σκοπούς και φυσικά να ενισχύσουν την εκπαίδευση. Η φιλοσοφία των wikis μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε στη χρήση τους στην εκπαίδευση στοιχεία διαφορετικών, καινοτόμων, εκπαιδευτικών θεωριών. Εντοπίζουμε στοιχεία «εποικοδομισμού», όπως αναφέρει και η Cole (2009), καθώς οι μαθητές οικοδομούν νέα γνώση και τη συσχετίζουν με τις πρότερες γνώσεις τους, έτσι γίνεται αντιληπτό ότι οι μαθητές δεν γίνονται παθητικοί δέκτες της γνώσης, αλλά την συνθέτουν μόνοι τους. Ακόμα, όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, ένα wiki δίνει τη δυνατότητα της συνεργασίας σε μια ομάδα, τάξη, καθώς όλα τα μέλη συμμετέχουν στη διαμόρφωση του, έτσι, όσον αφορά τη μάθηση και τη διδασκαλία, προωθείται η συνεργατική μάθηση (Cole, 2009), δημιουργώντας κοινότητες πρακτικής (Cunningham & Leuf, 2001; Gowin-Jones, 2003), τα μέλη των οποίων αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και με το περιβάλλον για να επιτύχουν έναν κοινό σκοπό. Τέλος, το wiki είναι μια ακόμα τεχνολογία που δημιουργήθηκε και χρησιμοποιείται στα πλαίσια της συνδεσιμότητας (Lundin, 2008) και προάγει τον διαμοιρασμό γνώσης και πληροφορίας. Ας μην ξεχνάμε ότι η δύναμη ενός wiki βασίζεται στην κοινότητα του (Rubio et al, 2007). Σύμφωνα με τους Baird & Fisher (2005) το wiki προσφέρει ένα περιβάλλον επικεντρωμένο στον μαθητή, μέσα στο οποίο αυτός μπορεί να διαδράσει με τους άλλους, να συνεργαστεί μαζί τους για τη λύση προβλημάτων με τους δικούς τους ρυθμούς, να προσφέρει feedback στους άλλους μαθητές και να φτιάξει τη δική του βάση γνώσης. Έτσι, μπορούν να αποκτήσουν τη μεταγνωστική δεξιότητα να γνωρίζουν τι θέλουν να μάθουν με έναν εποικοδομητικό και συνολικό τρόπο. Επομένως,

διαπιστώνουμε ότι η χρήση των wikis στην εκπαίδευση είναι μια πολλά υποσχόμενη καινοτομία, η οποία μπορεί να επιφέρει πολλές βελτιώσεις στην τρόπο διδασκαλίας.

2.7. Μελέτες για την αξιοποίηση και την αξιοπιστία της Wikipedia

Από τότε που εμφανίστηκαν τα wikis και διαπιστώθηκε η προοπτική να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση, έχουν γίνει πάρα πολλές έρευνες για τη χρήση των wikis στην εκπαιδευτική διαδικασία, σε πολλές βαθμίδες της εκπαίδευσης. Οι περισσότερες, όμως, ασχολήθηκαν κυρίως με φοιτητές, γιατί αυτοί ήταν περισσότερο κατάλληλοι και ώριμοι σχετικά με τις τεχνολογίες που εφαρμόστηκαν και διέθεταν μεγαλύτερη εμπειρία στη συνεργασία μεταξύ τους.

Οι Raman et al. (2005) χρησιμοποίησαν ένα wiki ως εργαλείο διαχείρισης της γνώσης ενός μεταπτυχιακού μαθήματος με 20 φοιτητές. Οι περισσότεροι φοιτητές χρησιμοποίησαν το wiki 3 με 5 ώρες την εβδομάδα, συνήθως όμως με έναν περιορισμένο τρόπο. Οι ερευνητές κατέληξαν ότι το wiki ήταν χρήσιμο μόνο ως εργαλείο για τη διαχείριση και βελτίωση υπάρχουσας γνώσης και όχι για τη συνεργατική δημιουργία νέας γνώσης

Στην έρευνα των Raitman et al.(2005) πραγματοποιήθηκαν δύο πειράματα χρησιμοποιώντας στο ένα, ένα wiki με εντελώς ελεύθερη πρόσβαση και ανώνυμους χρήστες και στο άλλο, ένα wiki στο οποίο οι χρήστες εγγράφονταν με συγκεκριμένο λογαριασμό και οι κινήσεις τους μπορούσαν να διακριθούν και να καταγραφούν. Οι φοιτητές βρήκαν θετική την ύπαρξη λογαριασμών, καθώς μπορούσαν να δουν οποιαδήποτε στιγμή ποιος χρήστης έκανε αλλαγές και έτσι είχαν επίγνωση όλων των δράσεων. Δεν υπήρξαν φαινόμενα διαστρέβλωσης περιεχομένου από το σύνολο των φοιτητών, ακόμα και στο wiki με τους ανώνυμους χρήστες. Οι συγγραφείς κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι και στις δύο περιπτώσεις, η συμπεριφορά των φοιτητών και ο τρόπος που τα χρησιμοποίησαν, δεν διέφερε ουσιαστικά. Παρόλα αυτά, οι χρήστες δήλωσαν ότι προτιμούν πλατφόρμες με λογαριασμούς χρηστών, για να διακρίνεται η ταυτότητά τους και να αυξάνεται η αίσθηση ασφάλειας που νιώθουν μέσα στο περιβάλλον του wiki.

Στην έρευνα των Ebner et. al. (2008) έγιναν δύο πειράματα, σε δύο διαφορετικά πανεπιστήμια και η κύρια εργασία των φοιτητών ήταν να συλλέξουν πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο θέμα και να τις αναρτήσουν σε ένα wiki. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι αν και το 80% της μίας έρευνας και το 95% της άλλης μελέτησαν τα άρθρα του wiki, ωστόσο κανέναν άτομο και από τα δύο γκρουπ δεν πρόσθεσε ούτε και επεξεργάστηκε κάποιο άρθρο. Οι λόγοι αυτής της μη συμμετοχής εντοπίζονται στα

προβλήματα ευχρηστίας της πλατφόρμας και στην έλλειψη κινήτρων από την πλευρά των φοιτητών. Επίσης, άλλοι δύο παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν τους φοιτητές, ήταν η ευκολία χρήσης του wiki και η ποιότητα των άρθρων. Ο χρόνος που χρειάστηκαν οι φοιτητές για να εξοικειωθούν με το περιβάλλον κυμάνθηκε γύρω στη μισή ώρα. Όσον αφορά την ευκολία χρήσης, το wiki χαρακτηρίστηκε σχετικά εύκολο πάντως. Σχετικά με την ποιότητα των άρθρων, οι φοιτητές τα χαρακτήρισαν ως μέτριο επιπέδου.

Η έρευνα των Elgort et al. (2008) πραγματοποιήθηκε σε δύο μαθήματα μεταπτυχιακού επιπέδου. Το πρώτο μάθημα είχε τίτλο «Πληροφοριακά συστήματα και Τεχνολογίες» και γινόταν στην τάξη. Οι φοιτητές έπρεπε να ψάξουν για πηγές πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα και να συντάξουν ένα άρθρο για αυτό στο wiki. Το δεύτερο μάθημα είχε τίτλο «Προηγμένες Υπηρεσίες Αναφοράς» και γινόταν εξ αποστάσεως. Σε αυτό οι φοιτητές έπρεπε να δημιουργήσουν έναν διαδικτυακό οδηγό για το πώς μπορεί κανείς να αναζητήσει και να βρει εύκολα πηγές πάνω σε ένα θέμα. Από το πρώτο μάθημα τα αποτελέσματα ήταν ότι η χρήση του wiki δεν φάνηκε να αλλάζει την οπτική των φοιτητών να προτιμούν την ατομική δουλειά από την ομαδική. Από την άλλη μεριά, οι φοιτητές το βρήκαν χρήσιμο για την οργάνωση των πληροφοριών, τη διαμοίραση της γνώσης και τη παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Οι διδάσκοντες θεώρησαν ότι η διαχείριση της ομαδικής δουλειάς διευκολύνθηκε. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του δεύτερου μαθήματος, η χρήση του wiki ενίσχυσε τη συνεισφορά του κάθε μεμονωμένου φοιτητή σε μια ομαδική εργασία και φάνηκε να υπερिσχύει έναντι της παραδοσιακής διδασκαλίας.

Η έρευνα της Cole (2009) εφαρμόστηκε σε 75 τελειόφοιτους φοιτητές και σκοπός της ήταν να μελετηθεί η εφαρμογή ενός wiki στο μάθημα, και η συμβολή του στην ενεργό μάθηση και την εμπλοκή των φοιτητών. Ενώ το περιεχόμενο του wiki εξελισσόταν διαρκώς, μετά από πέντε εβδομάδες εφαρμογής, στο wiki δεν υπήρχε καμία ανάρτηση. Μέσα από ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις με τους φοιτητές, οι απόψεις που ακούστηκαν ήταν ότι δυσκολεύονταν με τη νέα τεχνολογία, ή δεν είχαν αρκετό χρόνο για να ασχοληθούν, ή είχαν αμφιβολίες για την ποιότητα του υλικού ή δεν έβρισκαν κάποια αξία σε αυτό που έκαναν. Τα συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι αρχικά, δεν ισχύει η υπόθεση πως αν δημιουργήσει κάποιος ένα wiki τότε οι φοιτητές θα το χρησιμοποιήσουν. Επίσης, πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία ανάμεσα στα κόστη,

δηλαδή το χρόνο εκμάθησης και χρήσης της νέας τεχνολογίας και στα οφέλη, όπως τη δέσμευση και ενδιαφέρον των φοιτητών και τη βελτίωση της μάθησης.

Οι παραπάνω μελέτες είναι ενδεικτικές και έγιναν κάτω συγκεκριμένες συνθήκες, οπότε τα αποτελέσματα τους δεν γενικεύονται. Πρόκειται για προσεγγίσεις του θέματος αξιοποίησης της Wikipedia, οι οποίες αποσκοπούσαν στην αξιολόγηση των παραμέτρων και χαρακτηριστικών που περιλαμβάνουν τα wiki. Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν θετικά αλλά και αρνητικά δεδομένα όπως συμβαίνει σχεδόν με κάθε καινοτόμα τεχνολογία, καθώς οι αντιδράσεις των εμπλεκόμενων καθηγητών, φοιτητών και γενικότερα χρηστών, δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν.

2.8 Ανακεφαλαίωση

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν τα χαρακτηριστικά της Wikipedia. Για να εξεταστεί η λειτουργικότητα και η αξιοπιστία της είναι αναγκαία η ανάλυση των χαρακτηριστικών και των κανόνων που διέπουν την λειτουργία της μεγάλης ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας. Επίσης, επικαλούνται ενδεικτικές μελέτες οι οποίες εξετάζουν και αξιολογούν την χρηστικότητα και τη λειτουργικότητα της Wikipedia. Αυτές οι μελέτες λόγω του μικρού δείγματος χρηστών στον οποίο διενεργήθηκαν αλλά και της διαφορετικής χρήσης που έγινε από τους χρήστες, δεν μπορούν να οδηγήσουν σε ασφαλή και γενικά συμπεράσματα, παρά μόνο να εγείρουν προβληματισμούς και να αναδείξουν θετικά στοιχεία ως προς την σωστή αξιοποίηση και χρησιμοποίηση της Wikipedia.

Επιπλέον, γίνεται εμφανές ότι υπάρχουν αρκετά περιθώρια εξέλιξης και βελτίωσης της διαδικτυακής βιβλιοθήκης και του τρόπου που αυτή λειτουργεί. Εκτός των άλλων, ενώ φαίνεται ότι η Wikipedia είναι μια ιδιαίτερα ανοιχτή κοινότητα η οποία επιτρέπει την απόλυτη ελευθερία σε βαθμό αυθαιρεσίας, στην πραγματικότητα ισχύει το εντελώς αντίθετο. Οι κανόνες λειτουργίας και το νομοθετικό πλαίσιο σε συνδυασμό με τη διαδραστικότητα που προσφέρεται επιτρέπουν τον έλεγχο και τη διασφάλιση, σε μεγάλο βαθμό, της επικαιροποίησης και της αξιοπιστίας των λημμάτων. Η Wikipedia έχει τα χαρακτηριστικά μιας μεγάλης κοινότητας με εξίσου ανιδιοτελή συνεισφορά από όλα τα μέλη της. Κάθε άτομο καθιερώνεται σταδιακά ως μια «ταυτότητα» στο πλαίσιο της κοινότητας. Η ιεραρχία του «στάτους» και των «ειδικών» αντικαθίστανται από την ιεραρχία της δραστηριότητας, καθώς η εμπιστοσύνη μετατοπίζεται από τον εμπειρογνώμονα στην κοινότητα.

Σύμφωνα με τον Reagle, η κοινότητα της Wikipedia μπορεί να γίνει κατανοητή ως μια κοινότητα που «εκκολάπτει» μια συμπεριφορά η οποία είναι εθελοντική και ωφέλιμη για τους άλλους (Reagle, 2009: 76). Ο Miller (2010: 163) επισημαίνει ότι η κοινότητα της Wikipedia δεν είναι τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από τους χρήστες της, είτε είναι αυτοί που διαβάζουν τα άρθρα, είτε είναι αυτοί που συμβάλλουν στα άρθρα. Η Sullivan (2009: 85) για να καταδείξει την ετερογένεια αυτής της κοινότητας, τονίζει ότι η Wikipedia συνιστά κοινότητα μόνο υπό την έννοια του διαδικτύου: «μια χαλαρή, παγκόσμια ομαδοποίηση των ειδάλλως ανεξάρτητων μελών

για την οποία θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι είναι μια ομάδα ένας από τους στόχους της οποίας είναι να στρατολογήσει όσο το δυνατόν περισσότερα μέλη»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΡΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗ WIKIPEDIA ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

3.1 Εισαγωγή

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται όροι οικονομικών της υγείας οι οποίοι αναζητήθηκαν στη Wikipedia και εξετάστηκαν ως προς την αξιοπιστία τους σε σχέση με το πως παρουσιάζονται και ερμηνεύονται σε επιστημονικά λεξικά των οικονομικών της υγείας. Τα οικονομικά της υγείας παρουσιάζουν εξειδικευμένη ορολογία η οποία εμπλουτίζεται ταυτόχρονα με την ανάπτυξη αυτού του τομέα των οικονομικών. Η ακριβολογία πρέπει να είναι πολλή υψηλή καθώς πρόκειται για έναν τομέα υψηλών απαιτήσεων όπου η σύγχυση της ερμηνείας των όρων που την εξυπηρετούν δεν καθιστά εφικτή την εφαρμογή της. Επιπροσθέτως, επειδή πολλοί επιστήμονες από τομείς εκτός των οικονομικών, καλούνται να χρησιμοποιήσουν την επιστήμη των οικονομικών της υγείας στην επαγγελματική και όχι μόνο ζωή τους, χωρίς να έχουν το κατάλληλο υπόβαθρο, γίνεται περισσότερο αντιληπτή η αναγκαιότητα για την ακριβή και διασαφηνισμένη χρησιμοποίηση των όρων. Εκτός των άλλων, η άγνοια πολλών επαγγελματιών και πολιτών γενικότερα γύρω από τα οικονομικά της υγείας, οδηγεί όλο και περισσότερους ανθρώπους στην χρησιμοποίηση λεξικών είτε σε βιβλία είτε στο διαδίκτυο. Τέλος, τα οικονομικά της υγείας έχουν ορισμένες βασικές διαφορές σε σχέση με την ευρύτερη οικονομική επιστήμη.

Η πρώτη διαφορά αφορά το ποιος καθορίζει τη ζήτηση των υπηρεσιών υγείας. Ενώ στην περίπτωση ενός οποιοδήποτε άλλου αγαθού, αυτός που καθορίζει τη ζήτηση είναι ο ίδιος ο καταναλωτής, στην περίπτωση των υπηρεσιών υγείας δεν είναι ο καταναλωτής – πολίτης, αλλά ο επαγγελματίας υγείας που ο πολίτης τον επισκέπτεται για το πρόβλημα της υγείας του. Ο επαγγελματίας υγείας είναι αυτός που θα του πει ακριβώς ποιες υπηρεσίες υγείας και σε τι ποσότητα χρειάζεται να βρει. Η δεύτερη βασική διαφορά είναι ο τρόπος πληρωμής των υπηρεσιών υγείας. Στην περίπτωση ενός οποιοδήποτε άλλου αγαθού, η πληρωμή του γίνεται πριν από την κατανάλωσή του (πρώτα πληρώνουμε, το αγοράζουμε και στη συνέχεια το καταναλώνουμε) και από εμάς τους ίδιους που ζητάμε να το καταναλώσουμε, στην περίπτωση των υπηρεσιών υγείας είναι διαφορετικά. Πρώτα «καταναλώνουμε» τις υπηρεσίες υγείας και στη συνέχεια μας ζητείται να πληρώσουμε.

Η δεύτερη βασική διαφορά αφορά το ποιος πληρώνει τις υπηρεσίες υγείας. Στην περίπτωση ενός οποιοδήποτε άλλου αγαθού, ο καταναλωτής είναι αυτός που πληρώνει

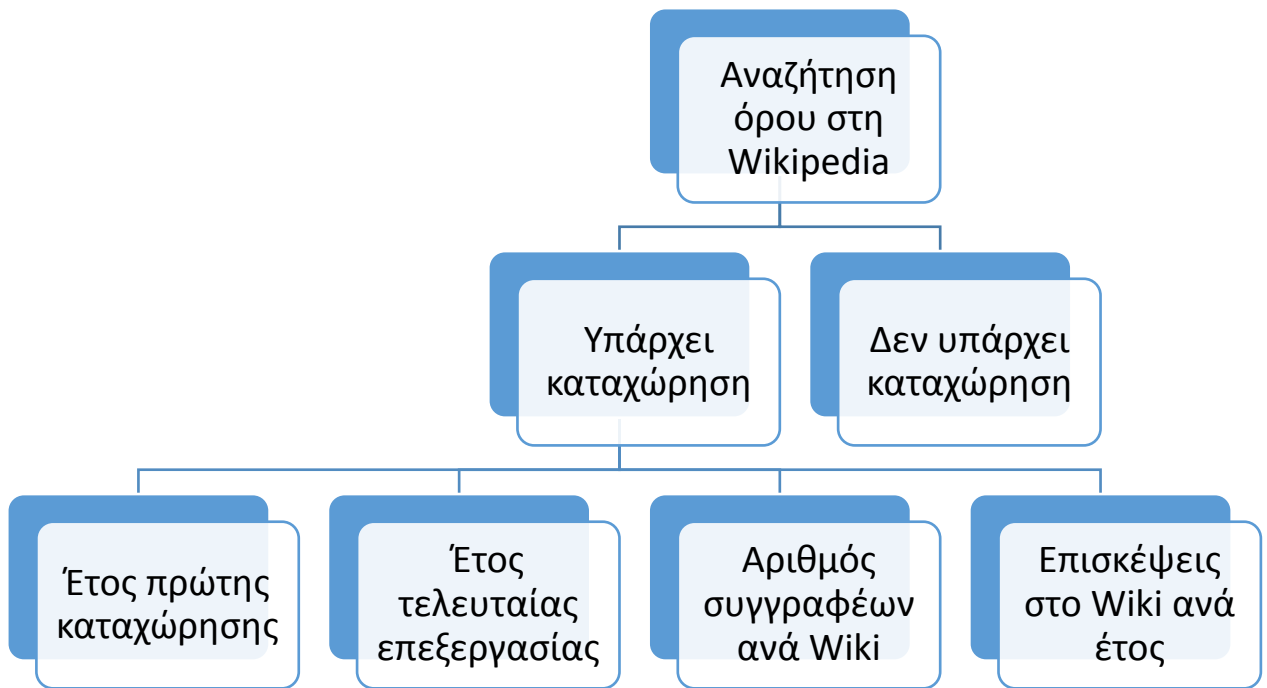

άμεσα το αγαθό, στην περίπτωση των υπηρεσιών υγείας, αυτές συνήθως θα πληρωθούν από το Ταμείο Ασφάλισης του νοσηλευομένου, είτε από την Ασφαλιστική του Εταιρεία. Υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις όπου θα χρειαστεί να πληρώσει και να του τα δώσει το Ταμείο του ή η Ασφαλιστική του Εταιρεία εκ των υστέρων. Το σύστημα υγείας είναι μία οικονομική μονάδα, όπως τόσες άλλες, που οργανώνει την παραγωγική διαδικασία και παράγει μία υπηρεσία, τις υπηρεσίες υγείας. Όπως και στην παραγωγή οποιουδήποτε άλλου αγαθού, υπάρχουν οι εισροές, η παραγωγική διαδικασία και οι εκροές. Οι εισροές είναι οι ανθρώπινοι πόροι (ιατρικό, νοσηλευτικό, τεχνικό και διοικητικό προσωπικό), η παραγωγική διαδικασία είναι η διαδικασία ολοκλήρωσης μίας συγκεκριμένης πράξης, όπως π.χ. η επίσκεψη σε ένα ιατρό, η νοσηλεία σ' ένα νοσοκομείο και οι εκροές μετρώνται με δείκτες κατά προσέγγιση όπως με τις ημέρες νοσηλείας, με το είδος και την ποσότητα των εξετάσεων κλπ.

3.2 Οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα

Στην παρούσα εργασία εξετάστηκαν 101 όροι οι οποίοι αντλήθηκαν από το εγχειρίδιο του Πανεπιστημίου του Τβέντε, Health Outcomes Quick Reference Guide. Αρχικά αναζητήθηκαν οι όροι στη Wikipedia έτσι ώστε να καταγράψουμε την καταχώρησή τους στην διαδικτυακή βιβλιοθήκη. Στη συνέχεια, αν υπήρχε καταχώρηση του λήμματος στη Wikipedia, εξετάζονταν κάποια ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των λημμάτων τα οποία μας οδήγησαν σε κάποια συμπεράσματα. Πιο συγκεκριμένα, έγινε καταγραφή του ορισμού της Wikipedia για το λήμμα όπως και των βιβλιογραφικών αναφορών έτσι ώστε να συγκριθεί ο ορισμός με τους αντίστοιχους της διεθνούς βιβλιογραφίας. Επιπλέον, καταγράφηκαν ο αριθμός των επισκεπτών ανά έτος, ο αριθμός των συγγραφέων του λήμματος, η χρονιά της πρώτης καταχώρησης και η χρονιά της τελευταίας επεξεργασίας του λήμματος έτσι ώστε να προκύψουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με την χρήση και επεξεργασία των λημμάτων.

Οι 101 όροι που χρησιμοποιήθηκαν έχουν κατανεμηθεί αλφαβητικά σε αρχείο Excel. Επελέγησαν 101 όροι έτσι ώστε το δείγμα να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αντιπροσωπευτικό και να μπορούν να εξαχθούν ασφαλή και τεκμηριωμένα συμπεράσματα. Η σύγκριση του ορισμού μεταξύ της Wikipedia και των λεξικών έγινε με κριτήριο το αν ο ορισμός της Wikipedia ανταποκρίνεται εννοιολογικά σε αυτούς των λεξικών. Επιπλέον, όπου ο όρος αναφέρεται και σε άλλους τομείς επιπλέον των οικονομικών της υγείας, επιλέχθηκε ο ορισμός που ανταποκρίνεται στα οικονομικά της υγείας καθώς η Wikipedia έχει παραγράφους που προσδιορίζουν συγκεκριμένα για κάθε τομέα.

Διάγραμμα 3.1 : Διαδικασία αναζήτησης λημμάτων (Wiki) και καταγραφής των δεδομένων γύρω από αυτό.

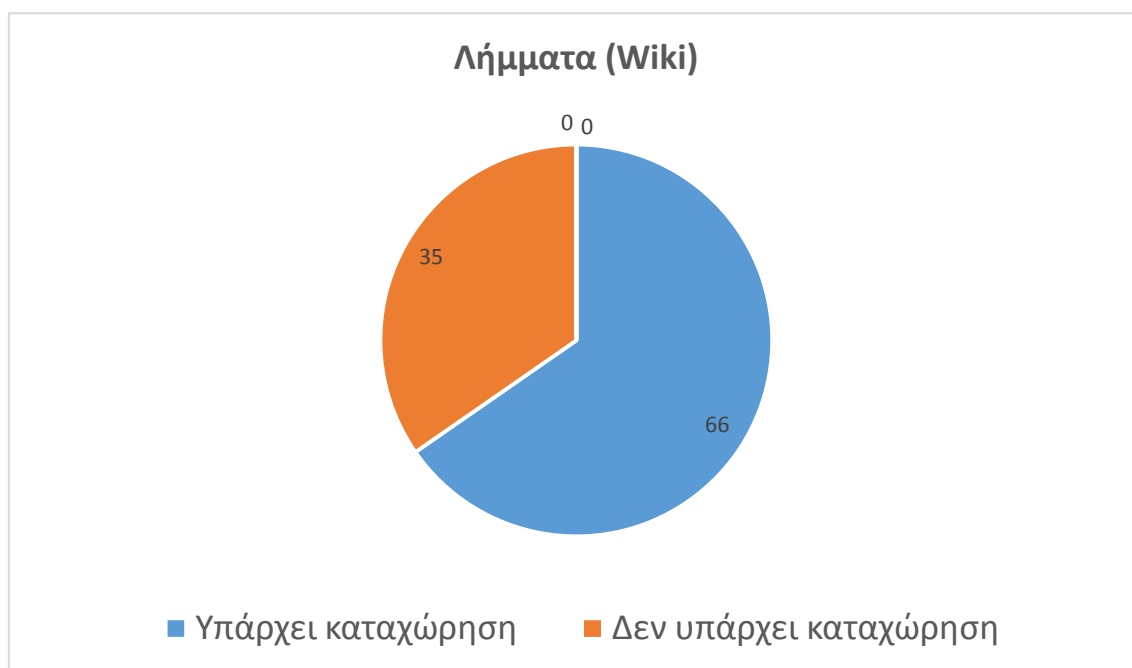
Πίνακας 3.1 Οι όροι των Οικονομικών της Υγείας που μελετήθηκαν

Adherence	Discounting
Average costs	Discount rate
Affiliated provider	Disease management
Bias	Dominance
Budget impact analysis	Drug formulary
Cap	Economic evaluation
Capitation	Economic model
Case management	Effectiveness
Co-insurance	Efficacy
Cojoint analysis	Epidemiology
Contingent valuation	Evidence based guidelines
Co-payment	Evidence based medicine
Cost/QALY gained	Exclusive provider organization
Cost-benefit analysis	Fee for Service
Cost-benefit ratio	Final outcome
Cost consequence analysis	Formulary
Cost containment	Gatekeeper
Cost effectiveness analysis	Health Economics
Cost effectiveness thresholds	Health Maintenance Organization
Cost minimization analysis	Health outcomes
Cost offsets	Health-related quality of life (HRQoL) measures
Cost-of-illness study	Health technology
Cost per event avoided	Health technology assessment
Cost per life-year gained	Healthy years equivalent
Cost utility analysis	Horizon scanning
Decision analysis	Incremental analysis
Deductible	Indirect costs
DRGs	Intangible costs
Direct costs	League tables
DALYs	Life-years gained (LYG)

Managed care	QALY
Marginal analysis	Quality of Life
Market access	Reference pricing
Markov model	Reimbursement
Medicaid	Responsiveness
Medicare	Revealed preference
Micro-costing	Risk sharing
Modeling	Sensitivity analysis
Monte Carlo simulation	Societal perspective
Multi-attribute scale	Standard gamble
Net benefit	Third-party payer
Netsocial benefit	Time trade off
Opportunity cost	Total costs
Outcomes research	Transfer payment
Patient Reported Outcomes	Utility scale
Payers' perspective	Uncertainty
Pharmacoeconomics	Within-trial analysis
Pharmacy and Therapeutic s Committee	Willingnessto pay
Pharmacy benefit structure	
Pharmaco epidemiology	
Point Of Service Plan	
Probabilistic sensitivity analysis	
Providers' perspective	

3.3 Στατιστικά ευρήματα της έρευνας

Το πρώτο κριτήριο αποκλεισμού ήταν το αν υπάρχει καταχώρηση των όρων στη Wikipedia των όρων που αναζητήσαμε. Από τους 101 όρους που αναζητήθηκαν και οι οποίοι παρατίθενται στο διάγραμμα 3.2, για τους 35 δεν υπάρχει καταχώρηση στη Wikipedia.

Διάγραμμα 3.2 : Απεικονίζεται ο απόλυτος αριθμός των όρων που αναζητήθηκαν ως προς το αν είναι καταχωρημένοι στη Wikipedia ή όχι.

Στην συνέχεια παρουσιάζεται το έτος κατά το οποίο έγινε η πρώτη καταχώρηση των όρων στη Wikipedia. Παρατηρείται ότι οι περισσότεροι όροι (55 από τους 66) έχουν τουλάχιστον 10 χρόνια που είναι καταχωρημένοι στη Wikipedia.

Πίνακας 3.2 : Οι χρονολογίες κατά τις οποίες έγινε η καταχώρηση των όρων που αναζητήθηκαν στη Wikipedia.

ΕΤΟΣ	ΛΗΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΧΩΡΗΘΗΚΑΝ
2001	2
2002	9
2003	4
2004	12
2005	13
2006	11
2007	4
2008	2
2009	6
2010	0
2011	0
2012	1
2013	0
2014	1
2015	0
2016	1

Επιπλέον καταγράφηκε η χρονολογία κατά την οποία έγινε η τελευταία επεξεργασία των λημμάτων που είναι καταχωρημένα στην Wikipedia. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα περισσότερα λήμματα είχαν επεξεργαστεί το τρέχον έτος (2017), γεγονός που αποδεικνύει τον συνεχή έλεγχο των χρηστών ως προς την επικαιροποίηση και την αξιοπιστία των λημμάτων. Επίσης, παρατηρείται ότι η παλαιότερη χρονολογία κατά την οποία έγινε επεξεργασία λήμματος είναι το 2014. Ακόμα και τα λήμματα που καταχωρήθηκαν το 2002 επεξεργάστηκαν δέκα χρόνια αργότερα. Τέλος, δεν υπάρχει λήμμα το οποίο δεν έχει υποστεί παρέμβαση και επεξεργασία.

Πίνακας 3.3 : Χρονολογίες κατά τις οποίες έγινε η τελευταία επεξεργασία των λημμάτων.

ΕΤΟΣ	ΛΗΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ
2014	6
2015	5
2016	13
2017	42

Από τις χρονολογίες πρώτης καταγραφής των όρων και τελευταίας επεξεργασίας παρατηρείται ότι ο μέσος χρόνος που μεσολαβεί είναι τα 11,23 έτη. Μέσα σε αυτό το διάστημα έχουν γίνει και άλλες επεξεργασίες των λημμάτων οι οποίες καταγράφηκαν και απεικονίζονται στον Πίνακα 3.5 που ακολουθεί. Η συγγραφή ενός λήμματος στη Wikipedia είναι μια συνεχής και διαδραστική διαδικασία η οποία συνεχίζεται σε βάθος χρόνου και είναι σχεδόν ταυτόσημη με το διάστημα κατά το οποίο βρίσκεται καταχωρημένο το λήμμα στη Wikipedia.

Ένα άλλο στοιχείο που εξετάστηκε είναι ο αριθμός προβολών κάθε σελίδας (wiki) κατά το τελευταίο έτος. Ο μέσος όρος προβολών των 66 όρων που εξετάστηκαν είναι 86455. Τις λιγότερες προβολές τις έχει ο όρος “Cojoint Analysis” με 960 προβολές και τις περισσότερες ο όρος ‘Monte Carlo Simulation’ με 889015 προβολές κατά το τελευταίο έτος. Βέβαια ο όρος Monte Carlo Simulation αναφέρεται σε πολλούς διαφορετικούς επιστημονικούς τομείς οπότε έτσι εξηγείται ο πολύ υψηλός αριθμός προβολών. Η ίδια αιτιολόγηση ισχύει και για άλλους όρους με άνω των 100000 προβολών. Αντίστοιχα, οι πιο εξειδικευμένοι όροι με αποκλειστική χρήση στα οικονομικά της υγείας έχουν μικρότερο αριθμό προβολών.

Πίνακας 3.4 : Απεικόνιση του αριθμού προβολών των σελίδων κατά το τελευταίο έτος.

ΟΡΟΣ	ΠΟΣΟΙ ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΑΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ
Adherence	52440
Average costs	96940
Affiliated provider	
Bias	139080
Budget impact analysis	
Cap	
Capitation	110796
Case management	12504
Co-insurance	72036
Cojoint analysis	960
Contingent valuation	11546
Co-payment	55128
Cost/QALY gained	36112
Cost-benefit analysis	433632
Cost-benefit ratio	71800
Cost consequence analysis	
Cost containment	
Cost effectiveness analysis	92700
Cost effectiveness thresholds	
Cost minimization analysis	11609
Cost offsets	
Cost-of-illness study	
Cost per event avoided	
Cost per life-year gained	
Cost utility analysis	32642
Decision analysis	48671
Deductible	172334

DRGs	141752
Direct costs	
DALYs	136466
Discounting	82450
Discount rate	326666
Disease management	23161
Dominance	24456
Drug formulary	52149
Economic evaluation	10919
Economic model	128531
Effectiveness	79797
Efficacy	26808
Epidemiology	618075
Evidence based guidelines	
Evidence based medicine	206544
Exclusive provider organization	115607
Fee for Service	79732
Final outcome	
Formulary	52149
Gatekeeper	
Health Economics	122586
Health Maintenance Organization	175505
Health outcomes	
Health-related quality of life (HRQoL) measures	36845
Health technology	58917
Health technology assessment	21405
Healthy years equivalent	
Horizon scanning	
Incremental analysis	
Indirect costs	108040
Intangible costs	
League tables	13295
Life-years gained (LYG)	
Managed care	173680
Marginal analysis	67520
Market access	19814
Markov model	114708
Medicaid	651855
Medicare	748659
Micro-costing	
Modeling	
Monte Carlo simulation	889015

Multi-attribute scale	
Net benefit	
Netsocial benefit	
Opportunity cost	524048
Outcomes research	24735
Patient Reported Outcomes	21929
Payers' perspective	
Pharmacoeconomics	24359
Pharmacy and Therapeutics Committee	7042
Pharmacy benefit structure	
Pharmaco epidemiology	
Point Of Service Plan	28386
Probabilistic sensitivity analysis	
Providers' perspective	
QALY	100546
Quality of Life	367597
Reference pricing	985
Reimbursement	125368
Responsiveness	18437
Revealed preference	69358
Risk sharing	
Sensitivity analysis	266952
Societal perspective	
Standard gamble	
Third-party payer	
Time trade off	8680
Total costs	89427
Transfer payment	89894
Utility scale	
Uncertainty	172572
Willingnessto pay	33645
Within-trial analysis	

Μία άλλη παράμετρος που εξετάζεται στην εργασία είναι ο αριθμός των χρηστών που έχουν προβεί σε επεξεργασία των λημμάτων. Όσο πιο πολλές πληροφορίες παρέχονται ανά λήμμα τόσο περισσότερες οι παρεμβάσεις, επομένως παρατηρείται μία αναλογική σχέση μεταξύ πολυπλοκότητας και όγκου πληροφοριών του λήμματος και αριθμού επεξεργασιών. Πιο συγκεκριμένα, ο μέσος όρος επεξεργασίας ανά λήμμα είναι

οι 187 φορές. Οι ακραίες τιμές είναι οι εξής : η ελάχιστη είναι 4 για τον όρο “Reference pricing” και η μέγιστη 1078 για τον όρο “Medicare”.

Πίνακας 3.5 : Αριθμός επεξεργασιών ανά λήμμα.

ΟΡΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΩΝ
Adherence	159
Average costs	95
Affiliated provider	
Bias	113
Budget impact analysis	
Cap	
Capitation	89
Case management	45
Co-insurance	107
Cojoint analysis	27
Contingent valuation	63
Co-payment	78
Cost/QALY gained	52
Cost-benefit analysis	421
Cost-benefit ratio	40
Cost consequence analysis	
Cost containment	
Cost effectiveness analysis	101
Cost effectiveness thresholds	
Cost minimization analysis	23
Cost offsets	
Cost-of-illness study	
Cost per event avoided	
Cost per life-year gained	
Cost utility analysis	52
Decision analysis	133
Deductible	142
DRGs	130
Direct costs	
DALYs	145
Discounting	161
Discount rate	516
Disease management	104
Dominance	59
Drug formulary	49
Economic evaluation	5

Economic model	239
Effectiveness	122
Efficacy	17
Epidemiology	949
Evidence based guidelines	
Evidence based medicine	518
Exclusive provider organization	173
Fee for Service	72
Final outcome	
Formulary	49
Gatekeeper	
Health Economics	316
Health Maintenance Organization	358
Health outcomes	
Health-related quality of life (HRQoL) measures	84
Health technology	241
Health technology assessment	38
Healthy years equivalent	
Horizon scanning	
Incremental analysis	
Indirect costs	121
Intangible costs	
League tables	48
Life-years gained (LYG)	
Managed care	123
Marginal analysis	312
Market access	17
Markov model	62
Medicaid	690
Medicare	1078
Micro-costing	
Modeling	
Monte Carlo simulation	850
Multi-attribute scale	
Net benefit	
Netsocial benefit	
Opportunity cost	807
Outcomes research	51
Patient Reported Outcomes	85
Payers' perspective	
Pharmacoeconomics	69

Pharmacy and Therapeutics Committee	15
Pharmacy benefit structure	
Pharmaco epidemiology	
Point Of Service Plan	40
Probabilistic sensitivity analysis	
Providers' perspective	
QALY	134
Quality of Life	668
Reference pricing	4
Reimbursement	79
Responsiveness	57
Revealed preference	125
Risk sharing	
Sensitivity analysis	243
Societal perspective	
Standard gamble	
Third-party payer	
Time trade off	29
Total costs	75
Transfer payment	131
Utility scale	
Uncertainty	305
Willingnessto pay	50
Within-trial analysis	

3.4 Βιβλιογραφικές αναφορές των λημμάτων της έρευνας

Η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της ερμηνείας ενός λήμματος καθορίζεται από τις πηγές τις οποίες επικαλείται ο συγγραφέας για να πιστοποιήσει τη γνώση. Αρχικά, η λογική της δημιουργίας της Wikipedia ήταν η κατάρρευση της έννοιας της αυθεντίας. Παρ' όλα αυτά κρίνεται απαραίτητο να στοιχειοθετείται και μάλιστα από όσο το δυνατόν περισσότερους, ότι γράφεται έτσι ώστε να έχει βαρύτητα και να λογίζεται ως επιστημονικό τεκμήριο. Εκτός των άλλων, οι πηγές πρέπει να είναι και αυτές τεκμηριωμένες και επιστημονικά αποδεκτές. Σε όλους τους όρους τους οποίους μελετήσαμε στην παρούσα έρευνα αναφέρεται τουλάχιστον μια επιστημονική πηγή στην οποία στηρίζεται η επιστημονική τεκμηρίωση των γραφόμενων. Ορισμένες διαδικτυακές πηγές είναι καταχωρημένες ως «υπερ-σύνδεσμος» για την άμεση ανακατεύθυνση στην πηγή. Η πλειοψηφία των αναφορών αφορά ξένη βιβλιογραφία και διαδικτυακούς τόπους επίσημων φορέων όπως είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (www.who.org) ή Πανεπιστημιακών Εκδόσεων. Στην μελέτη καταγράφηκε και η βιβλιογραφική πηγή των λημμάτων τα οποία επελέγησαν. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται τα βιβλία από τα οποία πάρθηκαν οι ορισμοί για να γίνει σύγκριση με τους ορισμούς της Wikipedia. Τα βιβλία τα οποία χρησιμοποιήσαμε είναι τα εξής : α) Encyclopedia of health services research, Rosss M.Mullner, SAGE Publications (2009), β) The Dictionary of Health Economics, Anthony J.Culyer, Edward Elgar Publications (2005) και γ) Health outcomes quick reference guide, Wolters Kluwer Health, University of Twente (2008).

Στη συνέχεια παρατίθενται κάποια παραδείγματα των όρων που μελετήθηκαν και αναφέρονται οι πηγές που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη Wikipedia για να τεκμηριώσει τον ορισμό και την ανάλυση του λήμματος (Wiki).

Στην περίπτωση του λήμματος “adherence” ο συγγραφέας χρησιμοποιεί δύο βιβλιογραφικές αναφορές στο τέλος του λήμματος. Αυτές είναι οι :

1. World Health Organization (2003). Adherence to long-term therapies: evidence for action (PDF). Geneva: World Health Organisation. ISBN 92-4-154599-2.
2. "Out-of-pocket costs may be a substantial barrier to prescription drug compliance" (PDF). Harris Interactive. Retrieved May 12, 2010.

Στην περίπτωση του λήμματος “decision analysis” παρόλο που χρησιμοποιούνται περισσότερες από μία αναφορές λόγω του γεγονότος ότι το λήμμα αφορά ένα ευρύ πεδίο τομέων στην εργασία μας χρησιμοποιήσαμε μόνο αυτή που αφορά το τμήμα του

ορισμού που χρησιμοποιήθηκε για την σύγκριση. Στο συγκεκριμένο λήμμα η βιβλιογραφική αναφορά είναι :

1. Robyn M. Dawes & Bernard Corrigan (1974). "Linear Models in Decision Making". *Psychological Bulletin*. 81 (2): 93–106

Στο λήμμα (Wiki) “discount rate” ως βιβλιογραφική αναφορά χρησιμοποιείται ο διαδικτυακός χώρος των εκδόσεων της Οξφόρδης και μάλιστα ο χρήστης μπορεί άμεσα να ανακατευθυνθεί στον ιστοχώρο της βιβλιογραφικής πηγής :

1. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/interest-rat>

Στο λήμμα (Wiki) “outcomes research” ως βιβλιογραφική αναφορά χρησιμοποιείται εγχειρίδιο του επίσημου οργανισμού Εθνικού Κέντρου Βιοτεχνολογίας των Η.Π.Α :

1. "Outcome Assessment (Health Care)". MeSH. National Center for Biotechnology Information, U.S. National Library of Medicine.

Σε άλλα λήμματα ως βιβλιογραφικές αναφορές χρησιμοποιούνται επιστημονικές δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά. Για παράδειγμα, το λήμμα “Pharmacoeconomics” η βιβλιογραφική αναφορά είναι η κάτωθι :

1. Mueller, C; Shur, C.; O'Connell, J. (1997). "Prescription Drug Spending: The Impact of Age and Chronic Disease Status.". *American Journal of Public Health*.

Τέλος, σε κάποια λήμματα (Wiki) ως παραπομπή χρησιμοποιείται άμεσα το λεξικό από το οποίο αντλήθηκε ο ορισμός και η επεξήγησή του. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το λήμμα “responsiveness” όπου η βιβλιογραφική αναφορά είναι η εξής :

1. Weik, Martin H. (31 December 2000). *Computer science and communications dictionary*. Springer. p. 1484.

Συμπερασματικά, όλα τα λήμματα που μελετήθηκαν στη Wikipedia, όπως προαναφέρθηκε, συνοδεύονται από βιβλιογραφικές αναφορές, μία ή περισσότερες, οι οποίες στο σύνολό τους είναι επιστημονικά αποδεκτές σύμφωνα με τους κανονισμούς της ακαδημαϊκής κοινότητας.

3.5 Αποτελέσματα της μελέτης

Σκοπός της μελέτης είναι η εξέταση της συνάφειας και της αξιοπιστίας του ορισμού των λημμάτων που βρέθηκαν στη Wikipedia. Οι ορισμοί των 66 λημμάτων από τα 101 που αναζητήθηκαν και βρέθηκαν καταχωρημένοι στη Wikipedia συγκρίθηκαν με τους αντίστοιχους ορισμούς που υπάρχουν για τα ίδια λήμματα στα 3 συγγράμματα των οικονομικών της υγείας τα οποία αναφέρονται στη προηγούμενη παράγραφο. Η κλίμακα αξιολόγησης περιλαμβάνει τρεις βαθμίδες ταύτισης των όρων : πλήρης, μερική ή καθόλου. Η αξιολόγηση ταύτισης έγινε με όσο το δυνατόν περισσότερα αντικειμενικά κριτήρια και με κυριότερα την ερμηνεία που εξάγεται από την ανάγνωση των δύο συγκρινόμενων ορισμών και το αν αναφέρονται στο ίδιο επιστημονικό αντικείμενο. Πρέπει να επισημανθεί ότι τα οικονομικά της υγείας χρησιμοποιούν όρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται και σε άλλους τομείς με διαφορετική έννοια, μερικώς ή πλήρως.

Πίνακας 3.6 : Πίνακας με το βαθμό ταύτισης των όρων μεταξύ Wikipedia και λεξικών.

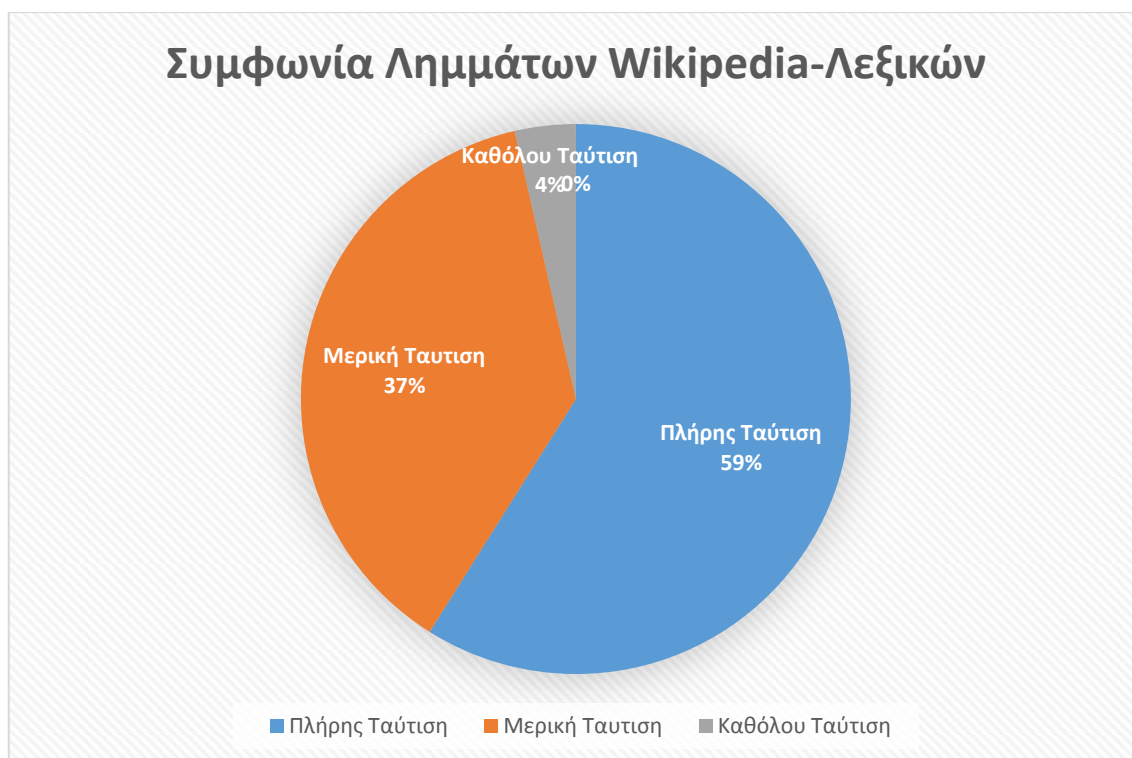
ΟΡΟΣ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ
Adherence	ΜΕΡΙΚΩΣ
Average costs	ΠΛΗΡΩΣ
Affiliated provider	
Bias	ΠΛΗΡΩΣ
Budget impact analysis	
Cap	
Capitation	ΠΛΗΡΩΣ
Case management	ΜΕΡΙΚΩΣ
Co-insurance	ΠΛΗΡΩΣ
Cojoint analysis	ΠΛΗΡΩΣ
Contingent valuation	ΜΕΡΙΚΩΣ
Co-payment	ΠΛΗΡΩΣ
Cost/QALY gained	ΠΛΗΡΩΣ
Cost-benefit analysis	ΠΛΗΡΩΣ
Cost-benefit ratio	ΠΛΗΡΩΣ

Cost consequence analysis	
Cost containment	
Cost effectiveness analysis	ΠΛΗΡΩΣ
Cost effectiveness thresholds	
Cost minimization analysis	ΠΛΗΡΩΣ
Cost offsets	
Cost-of-illness study	
Cost per event avoided	
Cost per life-year gained	
Cost utility analysis	ΠΛΗΡΩΣ
Decision analysis	ΜΕΡΙΚΩΣ
Deductible	ΠΛΗΡΩΣ
DRGs	ΠΛΗΡΩΣ
Direct costs	
DALYs	ΠΛΗΡΩΣ
Discounting	ΜΕΡΙΚΩΣ
Discount rate	ΠΛΗΡΩΣ
Disease management	ΠΛΗΡΩΣ
Dominance	ΚΑΘΟΛΟΥ
Drug formulary	ΠΛΗΡΩΣ
Economic evaluation	ΜΕΡΙΚΩΣ
Economic model	ΜΕΡΙΚΩΣ
Effectiveness	ΠΛΗΡΩΣ
Efficacy	ΠΛΗΡΩΣ
Epidemiology	ΠΛΗΡΩΣ
Evidence based guidelines	
Evidence based medicine	ΜΕΡΙΚΩΣ
Exclusive provider organization	ΠΛΗΡΩΣ
Fee for Service	ΠΛΗΡΩΣ
Final outcome	

Formulary	ΜΕΡΙΚΩΣ
Gatekeeper	
Health Economics	ΠΛΗΡΩΣ
Health Maintenance Organization	ΠΛΗΡΩΣ
Health outcomes	
Health-related quality of life (HRQoL) measures	ΠΛΗΡΩΣ
Health technology	ΠΛΗΡΩΣ
Health technology assessment	ΠΤΗΡΩΣ
Healthy years equivalent	
Horizon scanning	
Incremental analysis	
Indirect costs	ΚΑΘΟΛΟΥ
Intangible costs	
League tables	ΜΕΡΙΚΩΣ
Life-years gained (LYG)	
Managed care	ΠΛΗΡΩΣ
Marginal analysis	ΜΕΡΙΚΩΣ
Market access	ΠΛΗΡΩΣ
Markov model	ΜΕΡΙΚΩΣ
Medicaid	ΠΛΗΡΩΣ
Medicare	ΠΛΗΡΩΣ
Micro-costing	
Modeling	ΜΕΡΙΚΩΣ
Monte Carlo simulation	ΠΛΗΡΩΣ
Multi-attribute scale	
Net benefit	
Netsocial benefit	
Opportunity cost	ΜΕΡΙΚΩΣ
Outcomes research	ΜΕΡΙΚΩΣ

Patient Reported Outcomes	ΠΛΗΡΩΣ
Payers' perspective	
Pharmacoeconomics	ΠΛΗΡΩΣ
Pharmacy and Therapeutics Committee	ΠΛΗΡΩΣ
Pharmacy benefit structure	
Pharmaco epidemiology	
Point Of Service Plan	ΜΕΡΙΚΩΣ
Probabilistic sensitivity analysis	
Providers' perspective	
QALY	ΠΛΗΡΩΣ
Quality of Life	ΠΛΗΡΩΣ
Reference pricing	ΜΕΡΙΚΩΣ
Reimbursement	ΜΕΡΙΚΩΣ
Responsiveness	ΜΕΡΙΚΩΣ
Revealed preference	ΜΕΡΙΚΩΣ
Risk sharing	
Sensitivity analysis	ΠΛΗΡΩΣ
Societal perspective	
Standard gamble	
Third-party payer	
Time trade off	ΠΛΗΡΩΣ
Total costs	ΠΛΗΡΩΣ
Transfer payment	ΠΛΗΡΩΣ
Utility scale	
Uncertainty	ΜΕΡΙΚΩΣ
Willingnessto pay	ΠΛΗΡΩΣ
Within-trial analysis	

Από τους 66 όρους που βρέθηκαν στη Wikipedia και συγκρίθηκαν, οι 21 συμφωνούν μερικώς με την βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε ως μέτρο σύγκρισης και σημείο αναφοράς, οι 2 συμφωνούν λίγο ή καθόλου και οι υπόλοιποι 33 συμφωνούν πλήρως ή σχεδόν πλήρως.

Διάγραμμα 3.3 : Ποσοστά των λημμάτων με βάση το βαθμό συμφωνίας των ορισμών μεταξύ Wikipedia και λεξικών.

Παρατηρούμε ότι το 96% των όρων έχουν πλήρη ή μερική συμφωνία και μόλις το 4% καμία συμφωνία. Ακόμα και το 37% των όρων που έχουν μερική ταύτιση η οποία όμως επιτρέπει στον αναγνώστη να αντιληφθεί την έννοια του όρου, να τον ερμηνεύσει και να τον χρησιμοποιήσει ορθά. Η μερική διαφοροποίηση οφείλεται κυρίως σε λεπτομέρειες οι οποίες δεν επηρεάζουν την ορθή ενημέρωση του αναγνώστη και χρησιμοποιήθηκε κυρίως για να διασφαλιστεί η αυστηρότητα και η εγκυρότητα της μελέτης. Το 4% (2 λήμματα) των λημμάτων που δεν συμφωνούν με την ορολογία των οικονομικών της υγείας οφείλεται στην γενικότερη χρήση των όρων σε άλλους τομείς πλην των οικονομικών και είναι πολύ μικρό ποσοστό.

Η αξιολόγηση εννοιολογικού περιεχομένου εμπεριέχει υποκειμενισμό αλλά παραμένει η σημασία κάποιων βασικών αντικειμενικών δεδομένων όπως είναι η αναφορά στο ίδιο αντικείμενο σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, η χρήση παραδειγμάτων για επεξήγηση του όρου, η ύπαρξη βιβλιογραφικών αναφορών για το λήμμα. Επιπλέον, η έκταση του λήμματος θα μπορούσε να αποτελέσει ένα κριτήριο αξιοπιστίας καθώς κάποιοι σύνθετοι όροι απαιτούν εκτεταμένη ανάλυση. Παρατηρήθηκε ευρεία ανάλυση σε διάφορους όρους. Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις η Wikipedia είχε μεγαλύτερη και πιο εκτεταμένη επεξήγηση από την αντίστοιχη των συγκρινόμενων λεξικών. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενο εδάφιο, εξετάστηκε η αξιοπιστία των βιβλιογραφικών αναφορών που παρατέθηκαν από τους συγγραφείς των λημμάτων στη Wikipedia.

Τα κριτήρια που επιλέχθηκαν να καταγραφούν στο αρχείο Excel επιλέχθηκαν με κριτήριο την αντικειμενικότητα καθώς πρόκειται για ποσοτικά δεδομένα κατά βάση από τα οποία μπορούν να εξαχθούν κάποια γενικά συμπεράσματα για τη χρησιμοποίηση της Wikipedia ως προς την αναζήτηση όρων των Οικονομικών της Υγείας. Θα μπορούσαν ενδεχομένως να καταγραφούν περισσότερα στοιχεία όπως οι συγγραφείς των λημμάτων κάτι όμως το οποίο δεν προσφέρει ποσοτικά χαρακτηριστικά στην ανάλυση και σύγκριση που πραγματοποιήσαμε καθώς παρατηρούμε ότι κάθε λήμμα έχει υποστεί πολλές επεξεργασίες και ως εκ τούτου οι συγγραφείς είναι πάρα πολλοί. Έτσι, αποδεικνύεται η πολυσυλλεκτικότητα και ο πλουραλισμός στην συγγραφή λημμάτων στη Wikipedia, κάτι το οποίο δημιουργεί αμφιβολίες για την αξιοπιστία και την επιστημονική επάρκεια των συγγραφέων, αλλά διασφαλίζει και τον ποιοτικότερο έλεγχο του περιεχομένου και την μεγαλύτερη αποδοχή της εννοιολογικής σημασίας λόγω της μαζικότητας. Η αναφορά των βιβλιογραφικών πηγών θα λέγαμε ότι είναι μια δικλείδα προς αυτή την κατεύθυνση.

3.6. Αναζήτηση όρων στην ελληνική Βικιπαιδεία

Παράλληλα με την αναζήτηση όρων στην αγγλική έκδοση της Wikipedia, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση όρων των οικονομικών της υγείας στην ελληνική έκδοση της Wikipedia η οποία ονομάζεται Βικιπαιδεία. Η ελληνική περιέχει συνολικά λιγότερα λήμματα από ότι η αγγλική έκδοση, και αυτό είναι λογικό καθώς η ελληνική γλώσσα ομιλείται από λιγότερο κόσμο σε σχέση με τα αγγλικά. Αν συνυπολογίσουμε το γεγονός ότι η επιστήμη των οικονομικών της υγείας είναι ακόμα σε πρώιμο στάδιο στην Ελλάδα και το ενδιαφέρον γύρω από αυτή αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι είναι λογικό να αναμένουμε λιγότερους όρους στα ελληνικά σε σχέση με τα ευρήματα της έρευνας στα αγγλικά. Παρ' όλα αυτά, βρέθηκαν αρκετοί όροι καταχωρημένοι όπως θα αναλυθεί στην συνέχεια, αλλά με λιγότερα σε ποσότητα στοιχεία ανάλυσης και επεξήγησης των όρων.

Πιο συγκεκριμένα αναζητήθηκαν 101 όροι αντίστοιχοι με αυτούς που αναζητήθηκαν στην αγγλική έκδοση. Καταχωρήσεις βρέθηκαν για τους 25 όρους από τους 101 που αναζητήθηκαν. Όπως έγινε και στην μελέτη της αγγλικής έκδοσης της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης, μελετήθηκε η συνάφεια των όρων με σημείο αναφοράς την ελληνική βιβλιογραφία και το πως ορίζεται η έννοια των όρων σε επιστημονικά βιβλία τα οποία είναι γραμμένα στην ελληνική γλώσσα. Παρατηρήθηκε ότι από τους 25 όρους οι οποίοι βρέθηκαν καταχωρημένοι, οι 16 είχαν πλήρη ταύτιση με το εννοιολογικό περιεχόμενο της ελληνικής επιστημονικής βιβλιογραφίας, οι 5 όροι είχαν μικρές διαφορές και συνεπώς μερική ταύτιση, και τέλος, 4 όροι δεν είχαν καθόλου ταύτιση με τον προσδιορισμό και την εννοιολογική ερμηνεία των κειμένων. Στην συνέχεια παρατίθεται πίνακας στον οποίο αναγράφονται οι όροι που αναζητήθηκαν και ο βαθμός ταύτισης αυτών που βρέθηκαν καταχωρημένοι.

Πίνακας 3.7 : Πίνακας με το βαθμό συμφωνίας των όρων μεταξύ Wikipedia (ελληνική έκδοση) και λεξικών.

ΟΡΟΣ (ΕΛΛΗΝΙΚΑ)	ΣΥΜΦΩΝΙΑ
δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (activities of daily living [ADL])	ΠΛΗΡΩΣ
πραγματικός ανταγωνισμός (actual competition)	
δυσμενής επιλογή (adverse selection)	
θεωρία αντιπροσώπευσης (agency theory)	
ασυμμετρία πληροφόρησης (asymmetry of information)	ΠΛΗΡΩΣ
περιορισμένος ορθολογισμός (bounded rationality)	
μποϊκοτάζ (boycott)	ΠΛΗΡΩΣ
κατά κεφαλήν πληρωμή (capitation payment)	
<i>ceteris paribus</i>	ΠΛΗΡΩΣ
επιλεκτική εκλογή (cherry picking)	
συνασφάλιση (coinsurance)	
ενιαία κοστολόγηση ασφαλιστρού (community rating)	
συγκριτική στατική ανάλυση (comparative static analysis)	
υποχρεωτική αδειοδότηση (compulsory licensing)	
δείκτης τιμών καταναλωτή (consumer price index [CPI])	ΜΕΡΙΚΩΣ
Συνεισφορά - συμπληρωμή (copayment)	
ανάλυση κόστους-οφέλους (cost-benefit analysis)	ΠΛΗΡΩΣ

ανάλυση κόστους - αποτελεσματικότητας (cost- effectiveness analysis)	ΠΛΗΡΩΣ
ανάλυση κόστους-χρησιμότητας (cost-utility analysis)	ΠΛΗΡΩΣ
κυκλική έλλειψη/στέρωση ασφάλισης (cyclical uninsurance)	
αφαιρετέα από την αποζημίωση απαλλαγή (deductible)	
αμυντική ιατρική (defensive medicine)	
Ομοιογενής διαγνωστική κατηγορία (diagnosis-related group [DRG])	
άμεσα κόστη ιατρικής φροντίδας (direct medical care costs)	
άμεσα μη ιατρικά κόστη (direct nonmedical costs)	
«τρύπα του ντόνατ» (doughnut hole)	
Έλεγχος/ανασκόπηση χρησιμοποίησης φαρμάκων (drug utilization review)	
εργοδοτική ασφαλιστική υποχρέωση (employer mandate)	
εκ των προτέρων ηθικός κίνδυνος (ex ante moral hazard)	
οργανισμός αποκλειστικών παρόχων (exclusive provider organization [EPO])	
εμπειρική κοστολόγηση ασφαλιστρού (experience rating)	
εκ των υστέρων/αναδρομικός ηθικός κίνδυνος (ex post moral hazard)	

αμοιβή κατά πράξη και περίπτωση (fee-for-service payment)	ΠΛΗΡΩΣ
συνταγολόγιο (formulary)	
κανόνες φίμωσης/κανόνες περιορισμού ελευθερίας του λόγου (gag rules)	
γενόσημο φάρμακο (generic drug)	ΜΕΡΙΚΩΣ
υγεία (health)	ΠΛΗΡΩΣ
σύστημα φροντίδας υγείας (health care system)	
οικονομικά της υγείας (health economics)	ΠΛΗΡΩΣ
οργανισμός διατήρησης υγείας (health maintenance organization [HMO])	
δείκτης ωφελιμότητας υγείας (health utility index)	
κατ' οίκον φροντίδα υγείας (home health care)	ΜΕΡΙΚΩΣ
ασφάλιστρο (insurance premium)	
τρόπος ζωής (lifestyle)	
μακροπρόθεσμη φροντίδα (long-term care)	
οριακή κοινωνική ωφέλεια (marginal social benefit)	
οριακό κοινωνικό κόστος (marginal social cost)	
Medicaid	
ιατρική φροντίδα (medical care)	
ασφαλιστήρια συμβόλαια συμπληρωματικής ασφάλισης (medigap insurance policies)	
κοινωνικό/ιδιότυπο αγαθό (merit good)	
ηθικός κίνδυνος (moral hazard)	ΠΛΗΡΩΣ

ποσοστό θνησιμότητας (mortality rate)	
εθνική ασφάλιση υγείας (national health insurance [NHI])	
εθνικό σύστημα υγείας (national health system [NHS])	ΚΑΘΟΛΟΥ
αντισταθμιστική επίδραση νέων φαρμάκων (new drug offset effect)	
Orphan Drug Act (Νόμος περί Ορφανών Φαρμάκων)	
τιμή ίδιας πληρωμής/δαπάνης (out-of-pocket price)	
φάρμακο διατιθέμενο χωρίς ιατρική συνταγή (over-the-counter [OTC] drug)	
πατέντα/δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (patent)	ΠΛΗΡΩΣ
Απόρριψη/άρνηση εισαγωγής για περίθαλψη ασθενών (patient dumping)	
καθοδηγούμενη από τον ασθενή φροντίδα υγείας (patient-driven health care)	
καθοδηγούμενη από τον πληρωτή φροντίδα υγείας (payer-driven health care)	
πρωτοβάθμια φροντίδα (primary care)	ΚΑΘΟΛΟΥ
επαγγελματική αδειοδότηση (professional licensure)	
δημόσιες συμβάσεις (public contracting)	ΜΕΡΙΚΩΣ
δημόσιο αγαθό (public good)	
δημόσια υγεία (public health)	ΠΛΗΡΩΣ
ποιοτικώς σταθμισμένα/προσαρμοσμένα έτη ζωής (quality-adjusted life-year [QALY])	ΠΛΗΡΩΣ
σχετική γεωγραφική αγορά (relevant geographical market [RGM])	
απαιτούμενη υποκατάσταση με γενόσημα (required generic substitution)	
προσαρμογή στον κίνδυνο (risk adjustment)	
επιλογή κινδύνου (risk selection)	

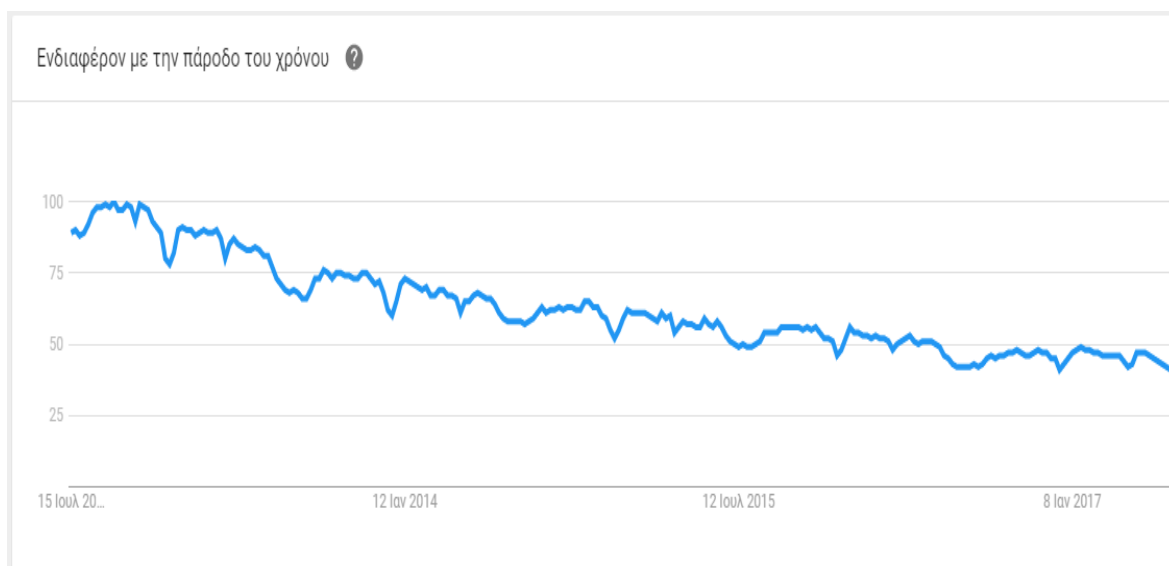
δευτεροβάθμια φροντίδα (secondary care)	ΚΑΘΟΛΟΥ
Sherman Antitrust Act (Αντιμονοπωλιακός Νόμος Sherman)	ΠΛΗΡΩΣ
Ταμεία Ασθενείας (Sickness Funds)	
φαρμακευτική ουσία διατιθέμενη από ένα προμηθευτή (single-source drug)	ΜΕΡΙΚΩΣ
κοινωνικοποιημένη ασφάλιση υγείας (socialized health insurance [SI])	
κοινωνικοοικονομική κατάσταση (socioeconomic status)	
οργανισμός διατήρησης υγείας με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση των γιατρών ως υπαλλήλων του οργανισμού (staff-model maintenance organization)	
τυπικό παίγνιο (standard gamble)	
στατιστικό έτος ζωής (statistical life-year)	
δομική ποιότητα (structural quality)	
δομικά ανασφάλιστοι (structurally uninsured)	
υποκατάστατα αγαθά (substitutes)	
θεωρία προκλητής ζήτησης (supplier induced demand [SID] theory)	
προσφορά (supply)	ΠΛΗΡΩΣ
καμπύλη προσφοράς (supply curve)	
τριτοβάθμια φροντίδα (tertiary care)	ΚΑΘΟΛΟΥ
θεωρία Χ για τα οικονομικά της υγείας (theory X of health economics)	
θεωρία Υ για τα οικονομικά της υγείας (theory Y of health economics)	
καθολική κάλυψη (universal coverage)	
αξία ζωής (value of life)	
μεταβλητά κόστη (variable costs)	

μεταβλητή πληρωμή (variable payment)	
κάθετη δικαιοσύνη/κάθετη ισότητα (vertical equity)	
κάθετη συγχώνευση (vertical merger)	
εικονική ενοποίηση (virtual integration)	
εθελοντικό πρότυπο επίδοσης (voluntary performance standard)	
μέθοδος προθυμίας πληρωμής (willingness-to-pay approach)	

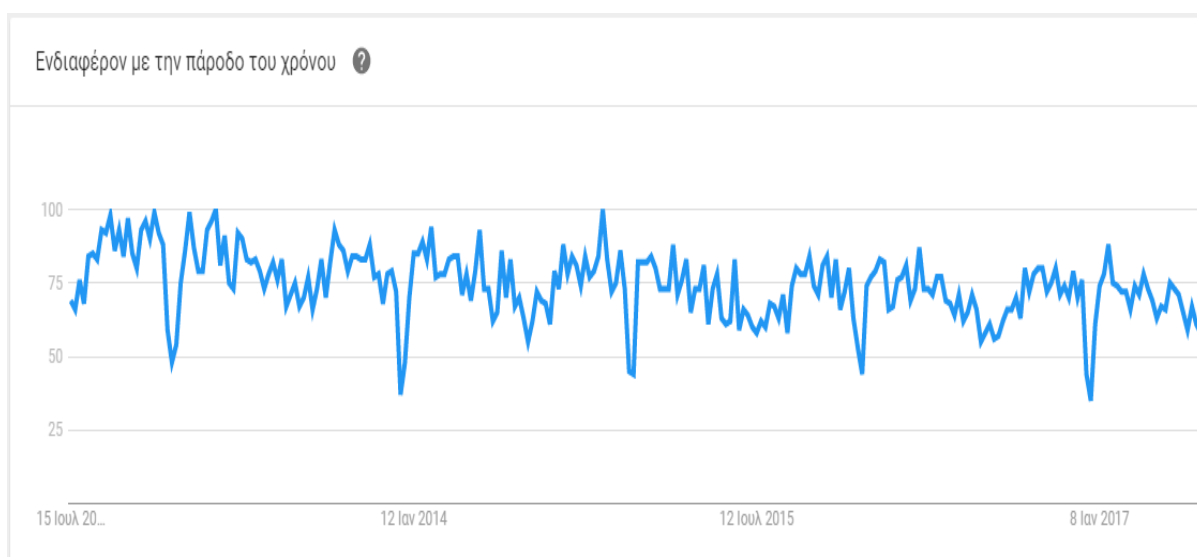
Παρατηρούμε ότι οι 25 όροι που βρέθηκαν στην ελληνική έκδοση είναι αρκετά λιγότεροι από τους 66 όρους που βρέθηκαν στην αγγλική έκδοση, αλλά στην ελληνική έκδοση, η απόδοση των όρων είναι πιο ακριβής και αντιστοιχεί σε μεγαλύτερο βαθμό με την επιστημονική προσέγγιση των όρων. Αυτό ενδεχομένως εξηγείται από το γεγονός ότι οι όροι στην ελληνική έκδοση έχουν προστεθεί και επεξεργαστεί από τους ίδιους χρήστες οι οποίοι είναι εξειδικευμένοι επιστήμονες και έχουν γνώση του αντικειμένου. Ουσιαστικά αναδεικνύεται ένα μειονέκτημα της ανοιχτής βιβλιοθήκης το οποίο αναλύθηκε ανωτέρω. Πιο συγκεκριμένα, επισημάνθηκε το μειονέκτημα της αυξημένης παρεμβατικότητας στην επεξεργασία των όρων στη Wikipedia, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αναξιόπιστα αποτελέσματα. Στην προκειμένη παρατηρείται το αντίθετο, καθώς λόγω του χαμηλού ενδιαφέροντος για το θέμα, οι συγγραφείς των λημμάτων είναι λίγοι και συγκεκριμένοι και έτσι φαίνεται ότι λόγω της επιστημονικής επάρκειάς τους, διασφαλίζεται η αξιοπιστία των λημμάτων σε μεγάλο βαθμό. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν και στην ελληνική γλώσσα 4 όροι οι οποίοι δεν συμφωνούν με την επιστημονική βιβλιογραφία.

3.7 Μελέτη των google trends σχετικά με τα οικονομικά της υγείας, όρους οικονομικών της υγείας και τη Wikipedia

Το google trends είναι εργαλείο της Google το οποίο προσφέρεται δωρεάν διαδικτυακά και μας επιτρέπει την αναζήτηση και εύρεση των τάσεων αναζητήσεων των χρηστών στο διαδίκτυο από το 2004 μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα, μπορούμε να εντοπίσουμε την δημοφιλία αναζήτησης συγκεκριμένων όρων ανά γεωγραφική περιοχή και χρονολογία και επίσης να συγκρίνουμε διαφορετικούς όρους και την τάση αναζήτησης που υπάρχει για αυτούς. Το εργαλείο της Google παρέχεται δωρεάν και προσφέρθηκε στους χρήστες το 2006. Είναι πολύτιμο εργαλείο για πολλές εταιρείες οι οποίες προωθούν τα προϊόντα τους μέσω του διαδικτύου και γενικότερα ένα σημαντικό βοήθημα για το χώρο του μάρκετινγκ. Επίσης, έχει χρησιμοποιηθεί σε άλλους χώρους όπως στην πολιτική για τον προσδιορισμό της δημοφιλίας και του ενδιαφέροντος που υπάρχει για συγκεκριμένα πρόσωπα και κόμματα αλλά και σε άλλους χώρους όπως ο αθλητισμός. Βέβαια, πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπόψη ότι δεν συνυπολογίζονται ποιοτικά χαρακτηριστικά παρά μόνο ποσοτικά καθώς δεν μπορεί να αποτυπωθεί ο λόγος για τον οποίο ο χρήστης έκανε μια συγκεκριμένη αναζήτηση. Κάποιες αναζητήσεις ενδεχομένως να γίνονται τυχαία ή από λάθος. Επίσης, σε κάποιους τομείς όπως ο πολιτικός η αναζήτηση μπορεί να γίνεται με αρνητικά κριτήρια. Στην περίπτωση των όρων οικονομικών της υγείας και με δεδομένο ότι αποτελούν ένα εξειδικευμένο θέμα αναζήτησης οπότε είναι δύσκολο η αναζήτηση να έγινε μη συνειδητά. Αδιαμφισβήτητα το google trends αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο το οποίο μας επιτρέπει να βγάλουμε αρκετά συμπεράσματα, ιδιαίτερα σήμερα που το διαδίκτυο αποτελεί την κυρίαρχη πηγή πληροφόρησης των ανθρώπων.

Διάγραμμα 3.4 : Η τάση αναζήτησης του όρου “Wikipedia” στον παγκόσμιο ιστό τα τελευταία πέντε χρόνια (7/2012 – 7/2017)

Διάγραμμα 3.5 : Η τάση αναζήτησης του όρου “Health Economics” στον παγκόσμιο ιστό τα τελευταία πέντε χρόνια (7/2012 – 7/2017).

Αρχικά στο διάγραμμα 3.4 παρατηρείται μια μειούμενη τάση αναζήτησης της Wikipedia στο πέρας των τελευταίων χρόνων. Αντίθετα, στο διάγραμμα 3.5 παρατηρούμε ότι οι αναζητήσεις για τα οικονομικά της υγείας γενικότερα δείχνουν μια πιο σταθερή τάση συνολικά παρά τις αυξομειώσεις ανά διαστήματα. Επίσης, έχει ενδιαφέρον ότι οι περισσότερες αναζητήσεις γίνονται πρωτίστως σε κράτη της Δυτικής Ευρώπης (Γερμανία, Ολλανδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο) και σε κράτη της Βόρειας

Αμερικής (Η.Π.Α. και Καναδά). Το ενδιαφέρον είναι μικρότερο έως μηδαμινό στις Ασιατικές, τις Λατινοαμερικάνικες (με εξαίρεση τη Βραζιλία) και Αφρικανικές χώρες. Επίσης, υψηλό ενδιαφέρον αναζήτησης υπάρχει στην Αυστραλία. Αξιοσημείωτο εύρημα είναι ότι η Ελλάδα δεν βρίσκεται ανάμεσα στις πρώτες 15 χώρες αναζήτησης. Ένα άλλο εύρημα με ενδιαφέρον είναι ότι ο όρος “ Health Care in US” βρίσκεται ανάμεσα στα πιο δημοφιλή trend του τελευταίου εξαμήνου λόγω των πολιτικών εξελίξεων σχετικά με την ψήφιση του προϋπολογισμού για την υγεία, από το Κογκρέσο των Η.Π.Α. . Έχει ενδιαφέρον ότι παράλληλα με την αναζήτηση εμφανίζονται και συγκεκριμένες ερωτήσεις που αφορούν τους όρους των οποίων αναζητούμε τις τάσεις. Ουσιαστικά πρόκειται για ερωτήσεις τις οποίες υπέβαλαν οι χρήστες στη μηχανή αναζήτησης της Google. Παρατηρήθηκε ότι δεν υπάρχουν δεδομένα για την αναζήτηση “ Health economics terminology”, όπως επίσης και για τους περισσότερους όρους που αναζητήθηκαν στην μελέτη μας στη Wikipedia. Επιπροσθέτως, πρέπει να επισημανθεί ότι οι δείκτες που δείχνουν την τάση αναζήτησης είναι σχετικοί και όχι με απόλυτες τιμές, κάτι το οποίο δείχνει απλά την τάση και όχι ακριβή ποσοτικά μεγέθη. Το ενδιαφέρον για την αναζήτηση των όρων αποτυπώνεται καλύτερα στο προηγούμενο κομμάτι όπου χρησιμοποιούνται τα εργαλεία ανάλυσης της Wikipedia και δείχνουν ακριβώς πόσοι χρήστες αναζήτησαν και επεξεργάστηκαν τα λήμματα της ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας.

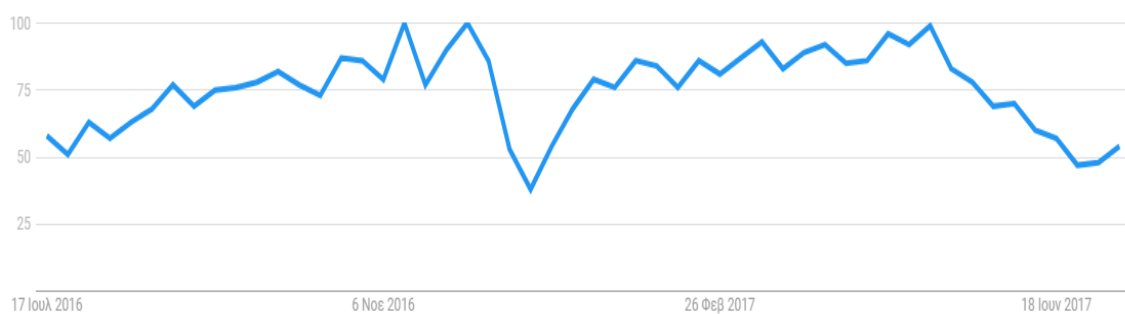
Στην συνέχεια εξετάστηκε η τάση αναζήτησης στη μηχανή αναζήτησης της Google σύμφωνα με το εργαλείο Google trends, για τους δέκα αγγλικούς όρους οικονομικών της υγείας με την υψηλότερη επισκεψιμότητα στη Wikipedia, όπως προέκυψε από την μελέτη μας. Το πρόβλημα που προκύπτει σχετικά με την αξιοπιστία των Google trends είναι ότι οι όροι οι οποίοι μελετήθηκαν και έχουν την υψηλότερη επισκεψιμότητα στη Wikipedia δεν περιορίζονται στα οικονομικά της υγείας και ως εκ τούτου η αναζήτησή τους δεν συνεπάγεται υψηλό ενδιαφέρον για το αντικείμενο των οικονομικών της υγείας. Πιο συγκεκριμένα, οι συγκεκριμένοι όροι έχουν εφαρμογή γενικότερα στα οικονομικά και μπορεί να αναζητηθούν από οποιονδήποτε και για πολλούς διαφορετικούς λόγους που δεν περιορίζονται στην υγεία. Επίσης, το εργαλείο της Google trends μας δείχνει σχετικές τάσεις και όχι απόλυτο αριθμό αναζητήσεων οπότε δεν μπορούν να εξαχθούν πλήρη συμπεράσματα, αλλά σε κάθε περίπτωση μπορούν να συγκριθούν με τα ευρήματα της έρευνας μας για τη Wikipedia και να συνυπολογιστούν έτσι ώστε να καταλήξουμε στο αν έχουν υψηλό ενδιαφέρον αναζήτησης οι

συγκεκριμένοι όροι. Στην συνέχεια ακολουθεί πίνακας με τους όρους των οποίων η τάση αναζητήθηκε στα Google trends.

Πίνακας 3.8 : Οι όροι των οποίων αναζητήθηκε η τάση αναζήτησης στην μηχανή αναζήτησης της Google και ο απόλυτος αριθμός επισκέψεων των σελίδων των όρων στη Wikipedia τον τελευταίο χρόνο.

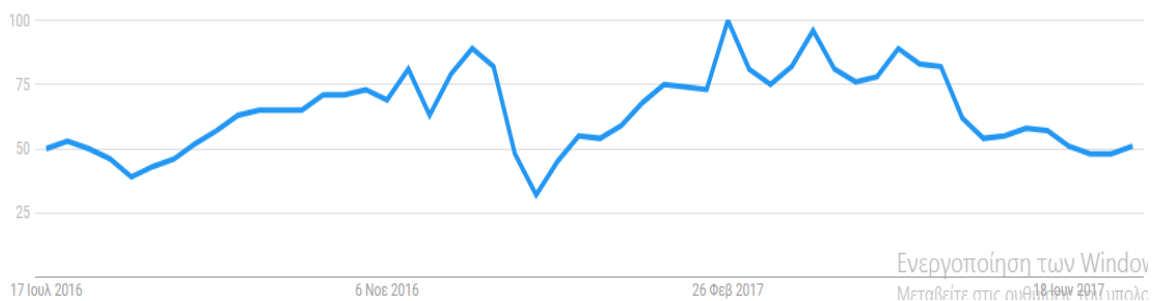
ΟΡΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΖΗΤΗΘΗΚΕ	ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ WIKIPEDIA
Cost benefit analysis	433632
DRGs	141752
Discount Rate	326666
Epidemiology	618075
Medicare	651855
Medicaid	748659
Monte Carlo Simulation	889015
Opportunity Cost	524048
Quality of life	367076
Evidence Based Medicine	206544

Διάγραμμα 3.6 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου cost benefit analysis τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.7: Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου DRGs τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.8 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου discount rate τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.9 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου epidemiology τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.10 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου evidence based medicine τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.11 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου medicare τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.12 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου medicaid τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.13 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου monte carlo simulate τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.14 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου opportunity cost τον τελευταίο χρόνο.

Διάγραμμα 3.15 : Η τάση αναζήτησης στο Google του όρου quality of life τον τελευταίο χρόνο.

Όπως φαίνεται από τα διαγράμματα του google trends, η τάση αναζήτησης για τους όρους που αναζητήθηκαν εμφανίζει σταθερά μια υψηλή τάση άνω του 50/100 καθόλη τη διάρκεια του έτους. Σε όλους τους όρους παρατηρείται μικρή διακύμανση της τάσης αναζήτησης και μάλιστα σε όλους παρατηρείται ότι η περίοδος ελάχιστης αναζήτησης είναι το χειμώνα. Αντίθετα, από τον Φεβρουάριο και μετά η τάση είναι αυξανόμενη και σταθεροποιείται περίπου στο 70 με 75/100. Οι παραπάνω μετρήσεις αφορούν συγκεκριμένες περιοχές όπως οι Η.Π.Α. , η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Καναδά, την Ινδία, τις Φιλιππίνες και την Αυστραλία. Για την Ελλάδα δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία. Οι περιοχές που περιλαμβάνονται στην έρευνα είναι από τις πολυπληθέστερες και πιο ανεπτυγμένες οπότε μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Αυτό που προξενεί εντύπωση είναι ότι οι όροι με την υψηλότερη επισκεψιμότητα στη Wikipedia, όπως ο όρος “monte carlo simulation”, θα περιμέναμε να είναι αντίστοιχα αυτοί με το υψηλότερο ποσοστό αναζήτησης στο google, κάτι το οποίο δεν αποδεικνύεται. Αντίθετα, αποδεικνύεται ότι όροι με γενικότερο ενδιαφέρον και όχι τόσο εξειδικευμένοι όπως οι όροι “epidemiology” και “evidence based medicine”, είναι αυτοί που έχουν την μεγαλύτερη τάση αναζήτησης στην μεγαλύτερη μηχανή αναζήτησης του διαδικτύου. Συνεπώς, η υψηλή επισκεψιμότητα στη Wikipedia δεν συνεπάγεται και υψηλή τάση αναζήτησης στην μηχανή της Google, αλλά δεν παρατηρούνται και ακραίες καταστάσεις όπου ο η επισκεψιμότητα είναι υψηλή και η

τάση αναζήτησης χαμηλή. Αντίθετα παρατηρείται μια σταθερότητα στην τάση αναζήτησης των όρων που μελετήθηκαν. Αξίζει να επισημανθεί βεβαίως ότι οι περισσότερες αναζητήσεις στη Wikipedia έχουν καταγραφεί στη μηχανή αναζήτησης bing απ' ότι στο google, πράγμα που μπορεί να δικαιολογήσει και αυτές τις διαφορές στα ποσοστά αναζήτησης σε κάποιους όρους.

3.8 Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάστηκαν στατιστικά δεδομένα της μελέτης καθώς και τα αποτελέσματα αυτής σχετικά με την ταύτιση των όρων των οικονομικών της υγείας, στα αγγλικά και στα ελληνικά και της ταύτισής τους με αντίστοιχους σε λεξικά οικονομικών της υγείας. Παρατηρήθηκε ότι η αγγλόφωνη Wikipedia είναι ενημερωμένη ως προς τους όρους των οικονομικών της υγείας καθώς η πλειοψηφία αυτών που αναζητήθηκαν είναι καταχωρημένοι. Επίσης η επισκεψιμότητα και η διαδραστικότητα μέσω της επεξεργασίας είναι υψηλή με πολλούς χρήστες. Η Wikipedia φαίνεται ότι έχει καθιερωθεί στην συνείδηση των χρηστών του διαδικτύου ως ένα εργαλείο αναζήτησης γνώσης και για αυτό οι σελίδες των λημμάτων (Wikis) έχουν υψηλή επισκεψιμότητα. Επιπλέον, φαίνεται ότι πολλοί όροι βρίσκονται σε διαρκή επικαιροποίηση και αξιολόγηση του περιεχομένου τους καθώς μπορεί η πρώτη καταγραφή μπορεί να έγινε το 2004 και η τελευταία επεξεργασία το 2017. Αυτό ισχύει για όλους τους όρους και μάλιστα φαίνεται από το ιστορικό επεξεργασίας το οποίο είναι διαθέσιμο για κάθε λήμμα στη Wikipedia, ότι οι επεξεργασίες γίνονται συνέχεια κατά το διάστημα το οποίο οι όροι είναι καταχωρημένοι. Αυτό αποδεικνύει σε μεγάλο βαθμό και το ενδιαφέρον των χρηστών για το αντικείμενο των οικονομικών της υγείας το οποίο έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας και όχι μόνο τα τελευταία χρόνια. Ειδικά σε όρους που αφορούν το σύστημα υγείας των Η.Π.Α. παρατηρείται υψηλή επισκεψιμότητα καθώς το θέμα αναδείχθηκε τα προηγούμενα χρόνια λόγω της μεταρρύθμισης Obamacare. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο χώρος της υγείας και ιδιαίτερα η οικονομική προσέγγιση σε αυτόν, αφορά όλο και περισσότερες κυβερνήσεις παγκοσμίως λόγω του υψηλού κόστους του και των υψηλών απαιτήσεων σε ανθρώπινους πόρους. Ως εκ τούτου ο πολίτης είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένος και από την στιγμή που το διαδίκτυο του παρέχει δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση, φαίνεται ότι αναζητά την γνώση γύρω από θέματα που δεν είναι εύκολα προσβάσιμα επιστημονικά και ενδεχομένως τόσο οικεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1 Εισαγωγή

Στο τελευταίο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της μελέτης και τα συμπεράσματα του συγγραφέως που προκύπτουν από αυτά. Η αξιοπιστία της Wikipedia και η επιστημονικότητά της είναι θέμα που απασχολεί την επιστημονική κοινότητα και όχι μόνο λόγω της δημοφιλίας της αλλά και του όγκου πληροφοριών που μας παρέχει. Η εξέταση της αξιοπιστίας μπορεί να γίνει μόνο με την σύγκριση του περιεχομένου συγκεκριμένων όρων σε σχέση με το εννοιολογικό περιεχόμενο των ίδιων όρων σε ακαδημαϊκά συγγράμματα τα οποία έχουν συγγράψει επιστήμονες του αντικείμενου. Στην προκειμένη, η δυσκολία της εργασίας έγκειται στο γεγονός ότι εξετάζει όρους του τομέα των οικονομικών της υγείας, ο οποίος δεν είναι τόσο καλά εξερευνημένος και αναλυμένος. Επιπλέον, η διεθνής βιβλιογραφία δεν έχει μεγάλο πλουραλισμό όπως σε άλλα γνωστικά αντικείμενα λόγω του γεγονότος ότι αναφέρεται σε ένα σύγχρονο γνωστικό αντικείμενο το οποίο βρίσκεται σε δυναμική ανάπτυξη, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Θα έλεγε κανείς ότι την ίδια ανάπτυξη έχει και το έτερο μέρος αυτής της μελέτης, δηλαδή η διαδικτυακή βιβλιοθήκη Wikipedia.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν συνδέονται και συγκρίνονται με άλλα αντίστοιχων μελετών της βιβλιογραφίας σχετικά με την αξιοπιστία της Wikipedia εν γένει. Η αξιοπιστία και η εννοιολογική αξιολόγηση μπορεί να έχει μόνο αναδρομικό χαρακτήρα καθώς αναφέρεται σε μια κοινότητα η οποία αλλάζει διαρκώς και εξελίσσεται, οπότε δεν μπορεί να είναι δεσμευτική για μελλοντικές μελέτες. Παρ' όλα αυτά, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο εδάφιο, η Wikipedia διέπεται από κανόνες και ιεραρχία, οι οποίοι καθορίζουν ένα κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας και διασφάλισης κάποιων βασικών δεδομένων. Επίσης, δίνει πάντα την δυνατότητα παρέμβασης και επεξεργασίας προάγοντας μια βασική έννοια της επιστήμης, αυτή της αμφισβήτησης και διαρκούς αναζήτησης. Αυτά ίσως είναι τα στοιχεία που θα οδηγήσουν μελλοντικά στην καθιέρωση της Wikipedia ως κυρίαρχη πηγή εκλαϊκευμένης επιστημονικής γνώσης. Βέβαια, όπως φαίνεται δεν μπορεί να αντικαταστήσει την πρωτογενή έρευνα και βιβλιογραφία καθώς αυτή επικαλείται για να τεκμηριώσει τα γραφόμενα στην ίδια. Ουσιαστικά, βιβλιογραφία και Wikipedia συμβαδίζουν με σκοπό την έγκυρη πληροφόρηση των χρηστών σε θέματα εγκυκλοπαιδικού ενδιαφέροντος αλλά και πιο εξειδικευμένα, όπως είναι η ορολογία των οικονομικών της υγείας.

4.2 Οι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση της Wikipedia

Παρά την επιτυχία της, η κοινότητα της Wikipedia έχει επικριθεί για μη έγκυρες και αξιόπιστες πληροφορίες λόγω του ότι είναι ανοιχτή για επεξεργασία από οποιονδήποτε. Βασίζεται σε μια συνεργατική διαδικασία για την παραγωγή γνώσης, αμφισβητώντας τις παραδοσιακές διαδικασίες και τις αξιώσεις της απόλυτης αλήθειας. Η κριτική συνοπτικά, περιλαμβάνει αιτιάσεις για ανακριβείς πληροφορίες, μη ουδέτερη άποψη και προώθηση συμφερόντων. Η κοινότητα της Wikipedia έχει επίσης επικριθεί για συστηματική μεροληψία στην κάλυψη των θεμάτων, έλλειψη ελέγχου των διαπιστευτηρίων, αντιελιτισμό ως αποτρεπτικό για τους εμπειρογνώμονες, και για «συλλογική νοημοσύνη της συναίνεσης» (Kittur κ.ά., 2007). Επίσης είναι σημαντικό ότι η εξειδίκευση ή η ενημέρωση του συντάκτη γύρω από ένα θέμα δεν μπορεί να καταγραφεί και να τεκμηριωθεί παρά μόνο ελέγχεται από την επίκληση και αναφορά αυθεντιών και προυπάρχουσας βιβλιογραφίας. Στη συνέχεια, απαριθμούνται από τους Denning, Horning, Parnas και Weinstein (2005) κίνδυνοι που συνδέονται με τη Wikipedia και το ανοιχτό της περιεχόμενο. Αυτοί οι κίνδυνοι παρατηρήθηκαν σε ορισμένες έννοιες και όρους της παρούσας μελέτης, ειδικά σε όρους οι οποίοι δεν ταυτίζονται πλήρως με την διεθνή βιβλιογραφία. Γενικότερα, στην μελέτη των συγκεκριμένων όρων δεν παρατηρήθηκε μεγάλη συχνότητα εμφάνισης των κινδύνων που αναφέρει η βιβλιογραφία που μελετά την εγκυρότητα και αξιοπιστία της Wikipedia.

Οι κίνδυνοι όπως αναφέρονται από τους Denning, Horning, Parnas και Weinstein (2005) είναι οι εξής :

1. Ακρίβεια: Δεν μπορεί να γνωρίζει ο αναγνώστης αν το περιεχόμενο είναι ακριβές. Η έλλειψη ακρίβειας συνδέεται με την έλλειψη αναφορών. Στην συγκεκριμένη μελέτη δεν παρατηρήθηκε έλλειψη βιβλιογραφικών αναφορών. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι σε ορισμένους όρους η βιβλιογραφία δεν είναι επαρκής για την τεκμηρίωση των γραφόμενων. Ως εκ τούτου, οι βιβλιογραφικές αναφορές πρέπει να είναι περισσότερες. Σημαντική παρατήρηση που προκύπτει από την μελέτη είναι το γεγονός ότι καμία από τις πηγές που χρησιμοποιήσαμε για την έρευνα δεν χρησιμοποιείται στη Wikipedia ως αναφορά. Αυτό είναι κάτι το οποίο πρέπει να μας προβληματίσει καθώς χρησιμοποιήσαμε ως πηγές αναφοράς και σύγκρισης του εννοιολογικού περιεχομένου, βιβλία τα οποία

είναι επιστημονικά αναγνωρισμένα και δημοφιλή στον τομέα των οικονομικών της υγείας. Παρ' όλα αυτά η ακρίβεια δεν φαίνεται να επηρεάζεται στην πλειοψηφία των όρων, όπως φαίνεται και από τον πίνακα που αναλύει το κατά πόσο η περιγραφή ταυτίζεται.

2. Κίνητρα του συντάκτη: Δεν καταγράφονται τα κίνητρα των συντακτών, οι οποίοι μπορεί να είναι προκατειλημμένοι για διάφορους λόγους. Αυτό είναι κάτι το οποίο αφορά περισσότερο λήμματα που σχετίζονται με ιστορικά γεγονότα και πολιτική. Στην προκειμένη δεν παρουσιάστηκε αυτός ο κίνδυνος καθώς η εργασία αφορά επιστημονικούς όρους κατά βάση. Ακόμα και σε όρους που συνδέονται με κάποια πολιτική υγείας και οι οποίοι θα μπορούσαν να σχολιαστούν ή να αναλυθούν υποκειμενικά με βάση τις ιδεολογικές απόψεις του συγγραφέως, αυτό αποφεύγεται, τουλάχιστον ως προς τον ορισμό που δίνεται.
3. Γνωστικό αντικείμενο: Δεν καταγράφονται οι γνώσεις των συντακτών και η εμπειρία τους. Αυτός είναι ένας κίνδυνος που παρουσιάστηκε και στην δική μας μελέτη και αντισταθμίζεται ενδεχομένως σε ένα βαθμό από την επαρκή καταγραφή αναφορών. Δεν παύει όμως να είναι ένας προβληματισμός ο οποίος θέτει σε αμφισβήτηση την ορθολογική και επιστημονική προσέγγιση των θεμάτων.
4. Σταθερότητα: Τα λήμματα έχουν ρευστό χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί ένα λήμμα να έχει αλλάξει από την τελευταία προβολή του. Αυτό φαίνεται και αποδεικνύεται ξεκάθαρα και στη δική μας μελέτη από τον αριθμό των επεξεργασιών που έχουν υποστεί τα λήμματα, τον αριθμό των συγγραφέων και τη μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ της πρώτης και της τελευταίας επεξεργασίας. Αυτό επηρεάζει το εννοιολογικό περιεχόμενο το οποίο βρίσκεται σε διαρκή αμφισβήτηση και το πως παρουσιάζεται από την μία στιγμή στην άλλη μπορεί να διαφέρει πολύ. Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι δεν είναι σωστό να χρησιμοποιείται η Wikipedia ως αναφορά σε επιστημονικά έργα καθώς μπορεί να αναιρεθεί από τους ίδιους τους συγγραφείς το περιεχόμενο, είτε λίγο είτε εξ ολοκλήρου. Αντίθετα, ένα σύγγραμμα δεν είναι διαρκώς εκτεθειμένο σε κίνδυνο αλλαγής του περιεχομένου του.
5. Κάλυψη των θεμάτων: Άνιση κάλυψη των θεμάτων. Είναι ένας κίνδυνος ο οποίος επίσης παρατηρήθηκε στην παρούσα μελέτη καθώς αναφερόμαστε σε όρους οι οποίοι πολλές φορές έχουν διαφορετική έννοια ανάλογα τον τομέα

στον οποίο αναφέρονται και χρησιμοποιούνται. Παρατηρήθηκε, σε όρους φαρμακοοικονομίας το περιεχόμενο να είναι ιδιαίτερα ελλειπές, ενώ σε όρους με ευρύτερη χρήση στον τομέα των οικονομικών να γίνεται εκτενής ανάλυση και αναφορά. Επίσης, σε όρους με ερμηνείες άνω των δύο, συνήθως οι ερμηνείες που αφορούσαν ένα πιο δημοφιλές και καλά μελετημένο γνωστικό αντικείμενο, ήταν πιο αναλυτικές έναντι της ερμηνείας για τα οικονομικά της υγείας. Αυτός ο κίνδυνος συνδέεται και με την άγνοια ου επιστημονικού υπόβαθρου τους συγγραφείς ο οποίος μπορεί να μην έχει γνώση του αντικειμένου αλλά να μπει στη διαδικασία συγγραφής ή πιο σωστά απλής καταχώρησης ενός όρου, απλά και μόνο επειδή του ζητήθηκε ενδεχομένως. Στην παρούσα μελέτη αυτός ο κίνδυνος παρουσιάστηκε συχνά.

6. Πηγές: Οι πληροφορίες που παρατίθενται μπορεί να προέρχονται από μια κρυφή ή αναξιόπιστη πηγή. Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκαν όλες οι πηγές που επικαλούνται στα λήμματα και ήταν όλες φανερές και αξιόπιστες. Οι παρατηρήσεις σχετικά με τις πηγές, όπως προαναφέρθηκε, έχουν να κάνουν με τον αριθμό τους καθώς θεωρείται μικρός. Συμπερασματικά, οι πηγές των μελετώμενων όρων κρίνονται αξιόπιστες και τεκμηριωμένες επιστημονικά.

Όπως αναλύθηκε στη μελέτη αγγλικών όρων οικονομικών της υγείας στη Wikipedia και αξιολογήθηκαν εννοιολογικά, κάποιιοι κίνδυνοι οι οποίοι δυνητικά επηρεάζουν την εγκυρότητα, την ορθότητα, την συνάφεια και την αξιοπιστία, υπάρχουν. Βέβαια, αυτοί οι κίνδυνοι δεν φαίνεται να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την έννοια των όρων, οι οποίοι παρουσιάζονται στην Wikipedia με μεγάλο βαθμό συνάφειας με το εννοιολογικό περιεχόμενο της διεθνούς βιβλιογραφίας.

4.3. Αξιολόγηση ποιότητας περιεχομένου των λημμάτων

Ερευνητικές εργασίες που έχουν δημοσιευθεί στο παρελθόν αξιολογούν την αξιοπιστία του περιεχομένου της Wikipedia και την ανάλυση της ποιότητάς της. Συχνά, η αξιοπιστία ενός λήμματος συνδέεται μη τη φήμη του συντάκτη. Οι Hu κ.ά. συναρτούν την ποιότητα ενός λήμματος με την εξουσία αυτών που συμβάλλουν στη συγγραφή του. Οι ίδιοι αποπειράθηκαν να σχεδιάσουν μοντέλα μέτρησης της ποιότητας με τα οποία αξιολογούνται τα δεδομένα αλληλεπίδρασης μεταξύ των άρθρων και των συντελεστών τους. Ο Lih πρότεινε την αξιολόγηση βάσει της ιστορίας του άρθρου, τη μέτρηση δηλαδή της αξιοπιστίας με βάση το ιστορικό αναθεώρησης. Υπέθεσε ότι ο αριθμός των αναθεωρήσεων ή ο αριθμός των συντακτών που συμμετέχουν επηρεάζουν την ποιότητα ενός άρθρου. Επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο, τα κείμενα των συντακτών με χαμηλή φήμη έχουν και μικρότερη διάρκεια ζωής (Lih, 2004). Σε άλλη μελέτη, οι Adler κ.ά. (2008), υπέδειξαν επίσης, συσχέτιση του κύρους του χρήστη με το μέγεθος της συμμετοχής και την ποιότητα της συνεισφοράς. Εφηύραν μια μέθοδο κατά την οποία η αξιοπιστία του λήμματος εξαρτάται από την φήμη και το κύρος των πρώτων συγγραφέων και τη φήμη των συγγραφέων οι οποίοι το αναθεωρούν. Ανάλογα, οι Kittur και Kraut (2008) μελέτησαν τις σχέσεις μεταξύ της ποιότητας και του αριθμού των συντακτών που συμμετέχουν στη δημιουργία άρθρων. Τα ευρήματά τους υπέδειξαν ότι η αύξηση του αριθμού των συντακτών βελτιώνει την ποιότητα του λήμματος μόνο όταν οι συντάκτες συντονίζουν τις εργασίες τους. Υπάρχουν πολλοί ερευνητές οι οποίοι προσπάθησαν να ορίσουν μοντέλα μέτρησης της ποιότητας του περιεχομένου των άρθρων της Wikipedia.

Με βάση τα προαναφερθέντα και τα ευρήματα της μελέτης μας, μπορούμε να αντιληφθούμε από τον αριθμό των επεξεργασιών και τον αριθμό των συγγραφέων ότι η ποιότητα των άρθρων είναι υψηλή λόγω της υψηλής συμμετοχής. Αυτό που δεν είναι διακριτό είναι αν υπάρχει συντονισμός των εργασιών τους. Δυστυχώς, είναι κάτι το οποίο δεν μπορεί να μελετηθεί στα πλαίσια αυτής της εργασίας.

Επίσης, από την μελέτη φαίνεται ότι η διάρκεια ζωής των λημμάτων είναι υψηλή και αυτό φαίνεται να συνδέεται με την φήμη των συγγραφέων σύμφωνα με τον Lih (2005). Η μεγάλη διάρκεια ζωής ενός λήμματος ισχυροποιεί την αξιοπιστία του και την ποιότητά του περιεχομένου.

Συμπερασματικά, με βάση τα κριτήρια που θέτουν διάφορα μοντέλα ανάλυσης της ποιότητας του περιεχομένου των άρθρων της Wikipedia, οι όροι που μελετήθηκαν και είναι καταχωρημένοι είναι μάλλον ποιοτικοί ως προς το περιεχόμενό τους. Βέβαια, αυτή η ανάλυση έχει αρκετά κενά και ελλείψεις καθώς δεν υπάρχουν πολλά δεδομένα για να στοιχειοθετηθεί, απλά ενισχύει σε ένα βαθμό τις μέχρι τώρα υποθέσεις και συμπεράσματά μας.

4.4. Συμπεράσματα-Συζήτηση

Η ποιότητα και αντικειμενικότητα των λημμάτων λόγω του ανοιχτού περιεχομένου της εγκυκλοπαίδειας είναι εντόνως αμφισβητήσιμη και στη βιβλιογραφία αναφέρεται ως αξιοπιστία υπό όρους. Επίσης, αναδεικνύεται η ανάγκη κριτικής σκέψης από μέρους των αναγνωστών και των συντακτών. Οι συγγραφείς της Wikipedia παραδέχονται ότι η ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια δεν μπορεί να είναι ποτέ απόλυτα αξιόπιστη καθώς το περιεχόμενο της είναι ευμετάβλητο και υπόκειται σε βανδαλισμούς ή διαφήμιση. Ο Reagle έχει γράψει : « ακόμη και μια θεωρητικά τέλεια κοινότητα μπορεί να οδηγήσει σε συμπεριφορά και άτυπες δομές που είναι λιγότερο ευπρόσδεκτες. Καθότι είναι ανοιχτή, η κοινότητα περικλείει στους κόλπους της ακόμη και τα ανεπιθύμητα στοιχεία. Τα επιτυχημένα ανοικτά συστήματα δημιουργούν τους ίδιους τους όρους που μπορεί ακόμη και να απειλούν το περιεχόμενο τους». Το ανοιχτό περιεχόμενο επιτρέπει παραβιάσεις και διαφωνίες οι οποίες όμως αποκαθίστανται και επιλύονται αντίστοιχα από τους ίδιους τους συμμετέχοντες στην συγγραφή. Ουσιαστικά πρόκειται για μια διαδικασία η οποία δεν τελειώνει ποτέ και εκεί έγκειται σε μεγάλο βαθμό η αξιοπιστία και ο έλεγχος των λημμάτων, αλλά και ο κίνδυνος να χαθεί η εγκυρότητα αν δεν υπάρχει συντονισμός των συγγραφέων, όπως αναφέρθηκε στο τρίτο τμήμα της εργασίας. Εν ολίγοις, γίνεται αντιληπτό ότι κάποιες αντικειμενικές δυσκολίες οι οποίες έχουν να κάνουν με την ελευθερία της κοινότητας δεν γίνεται να εξαλειφθούν. Η εξειδίκευση του θέματος που μελετάται, δηλαδή τα οικονομικά της υγείας, δεν είναι εύκολο να προσεγγιστεί η συγγραφή των άρθρων από αναξιόπιστες πηγές με ιδιοτελή κίνητρα. Ως εκ τούτου, στο θέμα των οικονομικών της υγείας, σε μεγάλο βαθμό, διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η εγκυρότητα όπως φάνηκε και από τον βαθμό συνάφειας στην σύγκριση με το εννοιολογικό περιεχόμενο των αντίστοιχων λημμάτων στη βιβλιογραφία. Η διαρκής αλλαγή του περιεχομένου μπορεί να ερμηνευτεί και ως αναγκαία προϋπόθεση για τη συνεχή βελτίωση και εξέλιξη του περιεχομένου. Δεδομένου ότι μελετώνται τα οικονομικά της υγείας τα οποία έχουν διαρκή και δυναμική εξέλιξη, αυτό το γεγονός έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία.

Ένας άλλος προβληματισμός που προκύπτει είναι η διαχείριση μεγάλου όγκου πληροφοριών και δεδομένων από λίγους ανθρώπους. Αυτό έρχεται σε σύγκρουση με το πρόβλημα σχετικά με την μαζικότητα των συγγραφέων αλλά δεν είναι σίγουρο ότι εντέλει επιτυγχάνεται η διάλυση της έννοιας της αυθεντίας, δηλαδή ενός σκοπού που

έχει ούτως ή άλλως ήταν βασικός για τη δημιουργία της Wikipedia. Βέβαια, σε όρους όπως αυτοί των οικονομικών της υγείας, ίσως είναι θετικό το γεγονός ότι οι πληροφορίες διαχειρίζονται από λίγους καθώς απαιτεί υψηλή γνώση και εξειδίκευση. Στην διεθνή βιβλιογραφία αναφέρεται ότι παρατηρείται σύνδεση αναξιόπιστου περιεχομένου με τα μη εγκυκλοπαιδικά λήμματα (λήμματα λαϊκής κουλτούρας). Τα λήμματα που εξετάστηκαν είναι εγκυκλοπαιδικά και δεν γράφονται για πρώτη φορά. Αυτό ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο αναξιοπιστίας. Η μελέτη όρων που έχουν καταγραφεί πριν από τη Wikipedia σε επιστημονικά συγγράμματα διασφαλίζει ότι δεν προκύπτει μεγάλος βαθμός μη ταύτισης των όρων. Η διεθνής βιβλιογραφία χρησιμοποιείται ως πηγή άντλησης των πληροφοριών που καταχωρούνται στη Wikipedia, κάτι το οποίο ελέγχθηκε στην παρούσα εργασία με την καταγραφή των βιβλιογραφικών αναφορών. Φαίνεται ότι η Wikipedia είναι σε μεγάλο βαθμό αξιόπιστη και μπορεί δυνητικά να αξιοποιηθεί ως πηγή αναζήτησης όρων οικονομικών της υγείας στην Αγγλική γλώσσα. Παρ' όλα αυτά προκύπτουν σημαντικοί προβληματισμοί οι οποίοι πρωτίστως πηγάζουν από την γενικότερη λογική και δομή της ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας. Οι λόγοι οι οποίοι αμφισβητούν σε ένα βαθμό την αξιοπιστία αναφέρονται στις επιμέρους παραγράφους της εργασίας. Το σημαντικότερο πρόβλημα που προκύπτει σχετικά με την πληρότητα και την επιστημονικότητα της Wikipedia είναι το γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός όρων δεν βρέθηκε καταχωρημένος στη Wikipedia. Ως εκ τούτου διαπιστώνουμε ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αντικαταστήσει ένα επιστημονικό σύγγραμμα το οποίο είναι πιο πλήρες και ενυπόγραφο. Επίσης, η έλλειψη μιας συνολικής ευθύνης για την εγκυρότητα των γραφόμενων στην Wikipedia αναδεικνύει την δυσκολία που υπάρχει για να γίνει αποδεκτή ως βιβλιογραφική επιστημονική πηγή. Η Wikipedia λόγω του πλουραλισμού των συγγραφέων δεν εμφανίζει ομοιογένεια ως προς το ύφος της παρουσίασης των λημμάτων. Σε ένα σύγγραμμα όπου οι συγγραφείς είναι σίγουρα πολύ λιγότεροι, το σύγγραμμα έχει μια συγκεκριμένη δομή και ένα ύφος το οποίο κάνει πιο εύκολη την ανάγνωση. Το πιο σημαντικό πρόβλημα ενδεχομένως είναι η ανομοιογένεια ως προς την έκταση των ορισμών. Κάποιοι ορισμοί υπεραναλύονται ενώ κάποιοι άλλοι είναι πιο συνοπτικοί. Ένας επιστήμονας ο οποίος θέλει και πρέπει να έχει συνολική εικόνα γύρω από ένα γνωστικό αντικείμενο δεν θα καλυφθεί πλήρως από την Wikipedia. Με βάση τα προαναφερθέντα γίνεται αντιληπτό ότι μπορούμε να διαχωρίσουμε την χρηστικότητα της συγκεκριμένης διαδικτυακής βιβλιοθήκης σε δύο επίπεδα. Πρώτον, σε καθαρά

επιστημονικό όπου χρησιμοποιείται ως βιβλιογραφική πηγή σε επιστημονικές εργασίες και έρευνες και γενικότερα σε επίκληση της Wikipedia σε επιστημονικό και επίσημο επίπεδο. Δεύτερον, σε πιο εκλαϊκευμένη γνώση την οποία θέλει ο μέσος μη εξειδικευμένος χρήστης του διαδικτύου. Η δεύτερη κατηγορία χρήστη δεν απαιτεί υψηλού επιπέδου επιστημονική γνώση αλλά πιο γενική γνώση η οποία δεν απαιτείται για επιστημονικές έρευνες. Οι απαιτήσεις τεκμηριώσεις επιστημονικών και ακαδημαϊκών ερευνών είναι πολύ υψηλές και οι προϋποθέσεις τεκμηρίωσης πολύ αυστηρές. Ως εκ τούτου θεωρείται δύσκολο να σταθεί σε τόσο αυστηρά πλαίσια η χρησιμοποίηση της Wikipedia. Όμως, η δημοφιλία της πλέον βρίσκεται και στην επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα και έτσι είναι αρκετές οι διπλωματικές εργασίες αλλά και ακαδημαϊκές διαλέξεις οι οποίες χρησιμοποιούν ως πηγή τη Wikipedia.

Σε επίπεδο οικονομικών υγείας παρά την συνάφεια και την ταύτιση σε μεγάλο βαθμό με τα λεξικά, υπάρχει επιφύλαξη για την επιστημονική χρησιμοποίηση των λημμάτων. Σε επίπεδο καθημερινής απλής χρήσης είναι ένα καλό εγχειρίδιο άμεσης και δωρεάν πρόσβασης με μεγάλη αξιοπιστία και εγκυρότητα. Το πιο σημαντικό πρόβλημα που θα συναντήσει ο μέσος χρήστης είναι το γεγονός ότι δεν είναι καταχωρημένοι όλοι οι όροι και δεύτερον, ότι σε αρκετούς όρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται και σε άλλα επιστημονικά πεδία ενδεχομένως δεν θα βρει την κατάλληλη ερμηνεία που αφορά τα οικονομικά της υγείας.

Συμπερασματικά, η Wikipedia φαίνεται ότι μπορεί να αποτελέσει ένα αξιόπιστο εγχειρίδιο για βασική γνώση οικονομικών της υγείας ορισμένων κύριων όρων σχετικά με τα οικονομικά της υγείας. Σε γενικές γραμμές ο χρήστης θα διαβάσει αναλυτική περιγραφή αρκετών όρων. Υπό προϋποθέσεις μπορεί να γίνει χρησιμοποιηθούν ορισμένοι όροι από την Wikipedia σε επιστημονικές και ακαδημαϊκές εργασίες. Γενικά, κρίνεται επαρκές το περιεχόμενο των όρων και τις περισσότερες φορές αρκετά ακριβές. Όπως φαίνεται από τα στατιστικά των λημμάτων που μελετήθηκαν, το ενδιαφέρον των χρηστών είναι ιδιαίτερα αυξημένο για ορισμένα. Αυτό αποδεικνύει ότι παρά την καχυποψία και αμφισβήτηση από αρκετούς απέναντι στη διαδικτυακή βιβλιοθήκη, πλέον βρίσκεται στη συνείδηση των χρηστών του διαδικτύου ως ένα αξιόπιστο μέσο εγκυκλοπαιδικών και πιο εξειδικευμένων γνώσεων. Όλο και περισσότεροι είναι αυτοί που εμπιστεύονται τη Wikipedia, και επίσης είναι αρκετοί αυτοί οι οποίοι αλληλεπιδρούν με το περιεχόμενο των λημμάτων επιδιώκοντας την βελτιστοποίηση του

περιεχομένου. Η Wikipedia λόγω της ευρείας χρήσης της εμφανίζει μια διαρκή δυναμική ανάπτυξη και επικαιροποίηση, οι οποίες την καθιστούν ένα σημαντικό εργαλείο παροχής γνώσης σε σχεδόν όλους τους επιστημονικούς τομείς και γνωστικά αντικείμενα. Ένα από αυτά τα αντικείμενα όπως φάνηκε και από την μελέτη μας είναι τα οικονομικά της υγείας.

Βιβλιογραφία

Διεθνής Βιβλιογραφία

1. Adler, B.T., Benterou, J., Chatterjee, K., De Alfaro, L., Faella, M., Pye, I., & Raman, V. (2008). Assigning trust to Wikipedia content. Proceedings of the 4th international symposium on wikis. Porto: ACM.
2. Almeida, R., Mozafari, B., & Cho, J. (2007). On the Evolution of Wikipedia. International Conference on Weblogs and social media
3. Ayers, P., Matthews, C., & Yates, B. (2008). How Wikipedia works and how you can be a part of it. San Francisco: No Starch Press.
4. Featherstone, M., & Venn, C. (2007). Problematizing Global Knowledge and the New Encyclopaedia Project: An Introduction. *Theory, Culture & Society*, 24(7-8), 261-263.
5. Halfaker, A. , Terveen, L. , & Panciera, K. (2009). Wikipedians are born, not made: a study of power editors on Wikipedia. Department of Computer Science and Engineering University of Minnesota.
6. Lih., A. (2004).Wikipedia as participatory journalism: Reliable sources? Metrics for evaluating collaborative media as a news resource. Proceedings of the 5thInternational Symposium on Online Journalism
7. Lih, A. (2009). The Wikipedia revolution: how a bunch of nobodies created the world's greatest encyclopedia. New York: Hyperion.
8. Priedhorsky, R., Chen, J., Lam, S. T. K., Panciera, K., Terveen, L., & Riedl, J. (2007). Creating, Destroying, and Restoring Value in Wikipedia, Proceedings of the 2007 International ACM Conference on Supporting Group Work, 259-268.
9. Zittrain, J. (2008). The future of the Internet and how to stop it. New Haven: Yale University Press.
10. Rexford E.Santerre and Stephen P.Neun (2010). Health Economics. South Western Cengage Learning.
11. Ross M.Mullner (2009). Encyclopedia of Health Services Research. SAGE Publications
12. Health Outcomes Quick Reference Guide, University of Twente (2008)
13. Wide Open Spaces: Wikis, Ready or Not Brian Lamb, (2011)

14. Goodwin, Danny «Bing, Not Google, Favors Wikipedia More Often in Search Results». In Search Engine Watch,2012

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αθανάσιος Βοζίκης(επιμέλεια) (2013) : Οικονομικά της Υγείας- Θεωρία, Προοπτική και Συστηματική Μελέτη. Λευκωσία : Broken Hill Publishers
2. Παναγιώτα Κουβέλη (2014). Συνεργατική Γνώση στο Διαδίκτυο: Η περίπτωση της Wikipedia, Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
3. Σταμπουλής, Κ., Πολιτική και ανάπτυξη περιεχομένου στη Wikipedia, 1-20

Διαδικτυακές Πηγές

1. <http://www.terpconnect.umd.edu/~bsbutler/bjp2007.pdf>
2. <http://en.wikipedia.org>
3. <http://jellis.org/work/group2005/papers/forteBruckmanIncentivesGroup.pdf>
4. <http://www.nature.com/nature/journal/v438/n7070/full/438900a.html>
5. <http://ec.europa.eu>
6. <http://www.who.int>
7. <https://link.springer.com/journal/10198>
8. <https://trends.google.com/trends/>